

DOMOVINA

Upravišтво „Domovine“ v Ljubljani, Knafljeva ulica 5

Uredništvo „Domovine“, Knafljeva ulica 5/II., telefon 3122 do 3126

Izhaja vsak četrtek

Naročnina za tuzemstvo: četrtno 6 Din, polletno 18 Din, celoletno 36 Din; za tujstvo: četrtno 12 Din, polletno 36 Din, celoletno 72 Din; Amerika letno 1 dolar. — Račun poštno hranilnice, podružnice v Ljubljani, št. 10.724.

Bodočnost zadružnega denarništva

Ureditev kmečkih dolgov bo urezala hudo rano našim kmečkim zadružnim denarnim zavodom. Ko oddajo zadruge svoje dolgove Privilegirani agrarni banki, bodo izgubile večino dolžnikov, ker so zaradi navala vlagateljev dobile po l. 1932. le redko nove zadružnike ali drugače rečeno dolžnike. Vsa varnost vlog pa je pri naših zadrugah, ki imajo po večini neomejeno zavezo, zgrajeno na jamstvu zadružnikov — dolžnikov, ker vlagatelji po navadi niso zadružniki. Nastane vprašanje kdo bo jamčil po odtočku teh zadružnikov — dolžnikov za vloge? Jamčili bodo v glavnem člani načelstva, ki so zadružniki brez dolga, nekaj novih dolžnikov in pa tisti sedaj nezadolženi bivši dolžniki, ki niso pravočasno odpovedali svojih morda že predvojnih deležev. Mnogo je med njimi takšnih, ki so jih pregovorili poslovodje zadrug, da naj le pustijo še nadalje svoje deleže, da bodo zato drugič lažje dobili kredit. Zatenkrat seveda ni nevarnosti ne za zadružnike in tudi ne za vlagatelje, ker ne morejo na eni strani zadružniki odpovedati svojih deležev, na drugi strani pa ščitijo zadruge predpisi zakona o zaščiti denarnih zavodov.

Kam bodo pa zadružni denarni zavodi z novimi vlogami, če jih bodo dobili? To vprašanje je posebno zanimivo sprito dejstva, da že sedaj nalagajo celo veliki zavodi svoje presežke pri Poštni hranilnici. Kdo bo zadovoljen z nižjo obrestno mero pri zadruzi, ko more vložiti vsak dan in tudi dvigniti pri domači pošti na račun Poštne hranilnice svoj denar po boljših obrestih. Trgovina in obrt danes ne iščeta kreditov, kmet jih pa ne bo zmogel.

Od vseh teh hudih časov nam bo pa vendar ostal zlat nauk: kreditne zadruge morejo uspešno delovati le tam, kjer je razmerje med vlagatelji in dolžniki takšno, da se dajo kratkoročne vloge tudi posojati kratkoročno. Kolikor bo takšnih posojnikov za posojila, toliko bo mogoče sprejemati vlog in nič več. Kmet bo smel iskati kredit le v res nujni sili (da nadomesti poginulo živinčje itd) ko more računati, da bo dolg povrnil tako ali tako v določenem roku. Če ne bo prigospodaril potrebnega zneska, ga bo pač moral dobiti iz prodaje pogrešljivega inventarja. Spet bo treba uveljaviti staro pravilo: nizke obresti za vloge, da bo možen tudi cenen kredit.

Mnogo zadrug se je izneverilo temeljnim zadružnim načelom, ko so hoteli igrati bankirje, pa jim je manjkalo za to zadostnih zmoglosti. Naše zadruge bo treba postaviti nazaj tja, kamor spadajo: v okvir potreb naše vasi, da bo imel vlagatelj varen in razpoložljiv denar, dolžnik pa bo videl v zadruzi dobrega pomočnika v sili, ne pa sovražnika, ki preži kakor nekdanj oderuh na njegovo zemljo, češ, še mu lahko damo posojilo. Kadar pa ne bo mogel več plačevati, pa pojde na boben njegov grunt. Vsi se moramo namreč zavedati, da zemlja ni

samovoljno last slučajnega dediča, temveč last rodu in naroda. Novotarije na gruntu so zmožne v današnjih razmerah le s prištedenim, nikoli pa ne z izposojenim denarjem. Če se je komu kedaj drugače posrečilo, ne sme biti to za ostale pravilo, temveč le izjema, kakor se le redko dobi glavni dobiček v loteriji. Kredit na naši vasi moramo postaviti na trezen temelj. Brez širokega

kredita je izhajal sedaj dolga leta kmet in bo moral gledati, da bo tudi nadalje tako gospodaril, da ne bo iskal tujega denarja. Dobršen del vrišča o strahoviti škodi, nastali zaradi usahnitve kmečkega kredita, temelji na nepoznavanju dejanskih razmer, če ne celo na »dobrotniški« zlorabi kmečke nevednosti in neokretnosti. Kmet ne sme imeti kredita razen za hudo nujne potrebe, to pa zato, ker nima kakor drugi stanovni pokritih delavnic in vrže le enkrat na leto kapital zemlje in dela v promet, pa ne ve, če bo dobil nazaj vsaj — slamo. Kdor drugače uči, ni prijatelj kmečkega naroda, temveč njegov sovražnik.

Živahno politično gibanje v Ljutomerskem srezu

Tudi v našem srezu, ki je bil glede svoje nacionalnosti vedno med prvimi je zavladala prava živahnost in dobro razpoloženje, saj so v vseh občinah vložene naše liste, za katere je postal vsak volilec tudi agitator.

Pri Mali Nedelji je nosile naše liste g. Senčar Slavko znan daleč naokrog kot dober in mravljično priden gospodar, ki je svojim volilecem predložil tudi svoj gospodarski program ter dal izjavo, da bo vršil svojo predsedniško funkcijo brezplačno ter naj gre njegova plača za reveže in ubogo dečo ter za izboljšanje cest, kar odobrava vse v teh resnih časih, zato je tudi njegova zmaga popolnoma sigurna, ker še do danes ni bilo kandidata pri Mali Nedelji, ki bi vršil ta posel zastoni. Vplivna oseba se je sicer trudila pri sodišču, da bi se Senčarjeva lista razveljavila, ker ni napisal pravilno svojega krsnega imena, ki je popolnoma pravilno, kar se je ugotovilo na sodišču, ker Senčar vendar ve, kako mu je ime. Vsak volilec, bo volil listo Senčarjeva Slavka.

V občini Ljutomer okolica je nosilec naše liste dosedanji župan g. Bobnar Tomaž, ki si je z dosedanjim županovanjem in vzornim gospodarstvom pridobil toliko prijateljev v občini, da je njegova zmaga sigurna. Njega bodo volili tudi zmerni pristaši JRŽ, ker vedo, da mu je prvo gospodarstvo, ne pa politika. Tudi viničarji so z njim, ker se niso pozabili, da je kandidat nasprotne liste tisti, ki je deloval zato, da se viničarji odcepijo od sedanje občine.

V Štrigovi je samo ena lista, katere nosilec je naš znani borec in dosedanji župan g. Kovač Tomislav, dočim par nasprotnikov vseh drugih strank ni moglo sestaviti liste, ker je vsa občina hotela le listo ljudi, ki so v dobi preteklih let napravili toliko za občino, da bodo Kovačevo delo pominili pozni rodovi, ker je bil on tisti, ki je dosegel in že skoraj zgradil cesto iz Ljutomera v Štrigovo, kjer so si tudi mnogi revni zaslužili nekaj denarja, zato bo vse volilo njegovo listo.

V občini Ljutomer mesto je nosilec naše liste dosedanji marljiv župan gospod Kuharič Lovro, ki bo tudi tokrat uspel s silajno zmago. Vsem Ljutomerčanom je dobro znano njegovo delo s sedanjim odborom in ga hočejo tudi v naprej. Ne bodo volili nasprotne liste, ki je

»sračje gnezdo« Nemcev, Mačkovcev, socialistov in vseh ostalih skupin. Ljutomerčani hočejo, da jim vodijo občino nacionalni ljudje, ne pa Nemčurji, Mačkovci in drugi člani »sračjega gnezda«. Zavedamo se prav dobro, da smo že 18 let v Jugoslaviji in hočemo v vodstvu občine zavedne ljudi ne »sračjega gnezda« ki nam ga tudi nedeljski »Slovenec« ne priporoča, ki pravi v uvodniku, da ljudje na listi nanošeni od vseh vetrov ne morejo imeti pravega programa za delo, ker so sračje gnezdo. Ljutomerčani se zavedajo, kdo je dosedanji župan Kuharič Lovro, ki je tudi sedaj prevzel nosilstvo liste, da bo tudi on bodoči župan Ljutomera in je njegova zmaga danes zasigurana.

Pojasnila k uredbi o ureditvi kmečkih dolgov

TERJATEV IZ DEDOVANJA NE SPADA POD ZAŠČITO

Terjatve, ki potekajo iz dedovanja in iz nasledstvenih pogodb, ne spadajo pod zaščito. Če pa dolžnik, ki je kmet v smislu uredbe, smatra, da je podedovano posestvo, iz katerega mora izplačati delež v denariu, izgubilo več kot 25% na svoji vrednosti za časa nastanka dolga, more zahtevati v teku enega leta od dne uveljavljenja uredbe, da se dolg zmanjša sorazmerno zmanjšani vrednosti posestva. To zmanjšanje ne more presegati 50% dolga. S tem se lahko izplačilo dote odnosno dednega deleža za dolgo zavleče, ker sodišča še nimajo nobenih navodil za takšen postopek. Kadar jih pa dobijo, bodo imela toliko dela, da ne bo kmalu rešen takšen spor. Najbolje je, da se dolžnik in upnik pobotata brez sodišča.

Letošnje Vodnikove knjige, ki izidejo koncem t. m., je krásno opremil znani naš slikar prof. Mirko Šubic. Pratiko pa sta poleg njega ilustrirala prof. France Podrekar in slikar-grafik Elko Justin. Ljubitelji lepe knjižice, ne odlašajte! Javite se brž poverjeniku v svojem kraju ali pa naravnost pisarni Vodnikove družbe v Ljubljani, Knafljeva ulica 5, pritličje, desno.

Hud potres v Italiji

Najhujše je prizadeta Benečija, kjer je 19 mrtvih in porušenih tisoče e nis

V nedeljo zjutraj okrog 4.10 so občutili po vsej Sloveniji potresne sunke, ki pa niso napravili škode. Zarišče potresa je bilo namreč v severni Italiji, kjer je presenetil prebivalce izredno močan potres, ki je povzročil tudi veliko škodo in zahteval več človeških žrtev. Potresni sunki so bili zelo močni in so trajali v kratkih presledkih 15 sekund. Spremljalo jih je močno podzemsko bobnenje. Sunki so bili sprva nagli in kratki, nato pa so se izgubili v vedno lažjem valovanju. V mestih in vaseh je prestrašeno prebivalstvo planilo iz posteli in pobegnilo na prosto. V mnogih krajih so si ljudje samo z nadlim begom rešili življenje. Potres se je čutil vse do Milana in Zadra na drugi strani. Vzdolž te osi so bili potresni sunki najmočnejši. Potres je bil pete stopnje in je zahteval po dosedanjih ugotovitvah 19 smrtnih žrtev in je porušil na

tisoče hiš ali jih tako poškodoval, da niso več uporabne in jih bodo morali iz varnostnih razlogov porušiti. Središče potresa je bilo v trikotju med Vittorio Veneto, Sacileu in Coneglianu, odtod pa so sunki izžarevali proti Ferrari, Mantovi, Veroni, Trbižu, Reki, Trstu in Gorici. Največje opustošenje je v omenjenem trikotju. V Canevi de Sacile se je porušilo 150 hiš in je bilo 17 smrtnih žrtev. Vsa vas je spremenjena v razvaline. Med drugimi je ubilo mater s tremi otroki. V Coneglianu se je porušil zgodovinski stolp tamošnjega gradu. V hiši upravitelja je zasulo vso sedemčlansko rodbino. Pet jih je sedaj v bolnišnici, dva na sta bila že mrtva, ko so jih odkopali. V Bellunu se je porušilo nad 100 hiš. 20 do 30 naselbin pa je hudob razdejanih. Iz Vidma so takoj poslali na pomoč vojaštvo, ki razkopava razvaline. Škoda je zelo velika.

Politični pred ed

Preteklo nedeljo so po tridesetih letih gradnje blagoslovili in otvorili novo poslovalno Narodno skupščino. V zvezi s tem sta bili sklicani tudi obe zbornici na zasedanje da izvolita poslovni odbor. V senatu je bil zvečen za predsednika senator dr. Željko Mažuranič, med podpredsednike dr. Miroslav Ploj, med tajnike pa dr. Gustav Gregurin. Narodna skupščina pa si je zbrala staro predsedstvo s Stefanom Čižem na čelu.

V Španiji

se nadaljuje bož z menjajočo srčno. Po nekaterih vestih so Rusi že posegli vmes in pošiljajo četam zakonite vlade veliko pomoč v hrani in drugih potrebščinah. Baje je iz Črnege morja na potu množica ruskih ladij naloženih z vsemi potrebnimi v pomoč vladnim četam.

V Belgiji

in tudi po vsem svetu je vzbudil govor belgijskega kralja Leopolda III. v poslanski

zbornici. Kralj je s tem govorom nekeko odgovoril vse dosedanje ohranbene vojne pogodbe z drugimi državami in se zavzel za isto nevtralnost belgijske države. Kakor se je na kasneje izkazalo ta govor ni imel namena odpovedati teh dogovorov, kar je zunanji minister Spaak že sporočil prizadejim državam. Vendar pa so kraljeve besede napravile prav čuden vtis, kajti ves svet ve, da v Belgiji l. 1914 ni prav nič pomagala niti s pogodbo zalamčena nevtralnost.

Poljak

so se morda po nemškem vzorcu začeli krčevito otepati židov. Predvsem se v javnosti posvetujejo, kako bi se dalo letno po 80 tisoč židov preseliti v kako kolonijo. Razumljivo je da se žid tega prisiljenega izseljevanja močno brani.

Švica

se je zadnje čase pričela mrzlično oboroževati, kar je vsekakor znamenje hudega položaja v Evropi. Razpisano notranje posojilo v to svrhu je doseglo izreden uspeh 330 mi-

lijonov frankov, dasi je bila razpisana samo četrtina tega zneska za javno posojilo.

Nova vojna v Abesiniji

Italijanski listi zatrjujejo v poročilih iz Addis Abebe, da se bo še koncem tega meseca izvršilo prodiranje v še neokupiranem delu Abesinije, kjer obvladujejo položaja abesinski četniki. Sodelovali bosta dve diviziji redne vojske in več eskader laške aviacije. Cilj te vojne akcije je mesto Gore. Italijanski listi zatrjujejo, da vlada okoli Gore polna anarhija in da je radi tega pohod italijanske vojske nujno potreben, da bi se tamkaj še nezasedeno področje Abesinije pomirilo. Doznava se, da bo ras Imru, ki se je zatekel v Ugando na britansko področje, zadal iz tega varnega kotička še marsikatero skrb italijanskemu režimu v Abesiniji.

V sanatoriju v Davosu (Švica), je umrl je dni v starosti 42 let abesinski vojskovodja ras Nasibu. Podlegel je jetiki. Zadnje dni sta ga posejta med drugimi tudi dva odposlanca bivšega abesinskega cesarja.

DOPISI

BRASLOVČE. Pri nas bomo imeli za očiščenje volitve 25. in 2. listi. Nosilec naše liste je rojak posestnik in gostinčar Plaskan Franc med tem ko ima nasprotna lista za nosilca priseljenca G. Plaskan Franc je odličen gospodar in iz spoštovane rodbine. Na Plaskanovi listi so tudi sicer sami vzorni gospodarji in možje. To strašno očee naše nasprotnike. Zato so povabili na pomoč celo tuje da so prišli agitirati k nam čeprav braslovških razmer niti ne poznajo. Na njihovem shodu v nedeljo je eden izmed njih razagal, da so oni izposlovali 30 metrskih stotov semenskega žita za poškodovance po toči. Resnica pa je, da so Braslovčce dobile 50 metrskih stotov žita na posredovanje šolskega upravitelja g. Lušina. Kdor tega ne verjame, naj gre na občino čitat zadevno pismo, ki ga je poslalo tajništvo banske uprave. To je torej oseba za sluga g. Lušina. Tudi g. Zupnik je pobiral pri snevke za poškodovance po toči, a nabranega

TO NE BRDAR:

Velika ljubezen

ROMAN IZ PRETEKLIH DNI

»To ni nič, gospod grof. Poglavitno je, da se vam posreči uiti.«

»In zaradi mene tvegate takšno nevarnost?«

»Zame se toliko trudite? Zakaj?«

»To je čudno vprašanje. Za vas, gospod grof, bi še več storil. Toda zdaj ni časa, da bi se pogovarjala. Oblecite hitro ta skunčje. Spodaj pri vratih čaka paznik, ki sem ga podkupil, da vas spusti ven.«

»Moj paznik?«

»Ne, nekdo drug, ki je moj dober prijatelj. Tu je še denar za vas, kar ga boste potrebovali pri begu. Kadar boste čez mejo, pišite župniku na Jesenicah. Ta denar okoli šest sto goldinarjev — sem dobil od starega Valentina. Gospod grof, on je edini, ki ve za moj poizkus; on mi je dal denar za vas in vas prosi, da ga sprejmete. Pet sto sem že dal pazniku, pozneje pa mu bo treba dati še kakšen tisočak. Ta denar bom že kako zbral.«

Jetniku je bilo tako čudno okoli srca, ko je poslušal ta polasnica. Tako je že obnavljal, vendar pa so še na svetu zvesta srca, ki mu hočejo pomagati. Stari Valentin je dal celo denar, ki si ga je bil prihranil v dolgih letih.

Ta pošteni in zvesti mož, to zlato srce! Cesar se nista upala ne nevesta, ne njegov

brat poizkusiti, to je storil ta gozdar, in se ni menil za nevarnost. Še so dobri in pošteni ljudje na svetu!

Jetnik je bil do solz ganjen. Prijel je rešitelja za roko in mu dejal:

»Jurij, iz vsega srca se vam zahvaljujem za to, kar ste zame storili. Nikoli ne bom pozabil vaše požrtvovalnosti.«

»Saj ni tako velika,« se je branil Jurij. »Hitite vendar! Vsak trenutek lahko kdo pride. Sami morate iti.«

»Sam? Kako mislite to?«

»Hm, zaradi tega, ker more iti samo eden ven. Jaz ostanem tu na vašem mestu. Kako bodo jutri debelo pogledali ko bodo namestu vas dobili mene na mestu!«

Jurij se je nasmehnil, kakor bi bila to samo nedolžna šala.

»Kako? Tu hočete ostati namestu mene in prevzeti vse posledice?« je ganjen vzkliknil Stanko.

»Saj nič ne de, gospod grof, če bom moral nekaj časa sedeti. Za glavo mi ne gre. Drugače pa ni mogoče narediti.«

»O, pač, moj dobri Jurij. Tudi drugače se lahko naredi!« je otožno dejal Stanko.

»No, kako? Radoveden sem!«

»Na ta način, da ne odidem jaz, ampak vi, moj dobri prijatelj!«

»Kaj, gospod, nočete?« se je začudil Jurij.

»Ne, na tak način nočem priti v svobodo,« je odločno odgovoril grof. »Še enkrat se vam zahvaljujem Jurij za dobre namene. Vaše žrtve ne morem sprejeti.«

Na to, da bi se grof Stanko branil iti iz ječe, Kolarjev Jurij niti mislil ni. Zato se je

zda silno začudil in ni mogel najti drugega izhoda. Začel je prositi:

»Gospod, ljubi gospod, saj to ni vaša zadnja beseda. Bežati morate od tod...«

»Ne, tega ne bi storil. Čeprav bi bila vrata ječe na stečaj odprta.«

»O, vsi svetniki!« je zastokal Kolarjev Jurij in sedel na stol. »To je samoumor, go spod!«

V ječi je postalo tiho. Grof Stanko je bil miren. Zavedal se je svoje nedolžnosti in je moral zavrniti tako velikodušno pomoč.

V razburjenem pogovoru nista čula, da so se približali tihi koraki in da so se ustavili pred vrati na hodniku trije jetniški uradniki: nadzornik in dva paznika.

Pri prislonjenih vratih je nadzornik lahko slišal vsako besedo. Vsi trije prisluškovalci so bili mirni in tihi, ker so že vedeli, kdo je v ječi pri grofu.

Po kratkem molku je Stanko izpregovoril in položil roko na Jurjevo ramo.

»Vaše ponudbe res ne morem sprejeti. Kaj bi mi tudi pomagalo, če pobegnem?«

»Moj Bog, kako morete tako govoriti, gospod grof?« mu je razburjeno segel Jurij v besedo. »Izgubljeni ste, če ne zbežite, ker boste gotovo obsojeni.«

»In čeprav! Raiši umrem nedolžen, kakor da bi se potepal po svetu s strašnim sumom, da sem umoril lastnega očeta. Ne, dragi Jurij, hočem, da me porotniki oproste in da mi rešijo čast pred vsem svetom. Tako dolgo ostanem tu in niti s silo me ne spravite odtod.«

»Gospod, rešiti morate svoje življenje! Čast in dobro ime bosta prišla pozneje. Po-

Tako
je
treba
delati!

Smem predstaviti? Moji otroci!

Pet otrok! In vsi tako snažni in lepo urejeni!

Kako je vendar to mogoče, da je Vaše perilo vedno tako bleščeče belo ter se zdi kot da je novo?

Da — ali kadar perem imam celogrnado perila!

To stori Schichtovo milo Jelen!

Samo zares dobro jedrnatilo milo perilo čisto, prizanesljivo in snežno belo!

SCHICHTOVO MILO JELEN

varuje perilo

ZA NAMAKANJE ŽENSKA HVALA

zneska še ni razdelil. Čenčanja o žlahti, ki smo ga brali v nasprotnem časopisu, ne razumemo prav. Ta Omladičeva žlahta ima za braslovsko občino toliko zaslug, da jih mora priznati tudi vsak pošten nasprotnik. Pod županovanjem g. Omladiča Josipa se je občinsko gospodarstvo vodilo zmerom tako, da je ostal še prebitek. Kakor je g. Omladič dobro gospodaril na svoji kmetiji, tako je skrbel tudi za občino. Eden izmed glavnih možakov nasprotne liste pa nas že tolaži s posojilom. No, lepa bi bila ta da bi se začela občina zadolževati v teh časih hude gospodarske stiske. Pa kar za 300.000 Din naj bi se zadolžila. To vse bi morali plačevati braslovski občani. Večina braslovskih volilcev bo volila g. Plaskana, ki bo kot vzoren gospodar vodil tudi občino vzorno. Nič ne bo zaleglo, da so nasprotniki poklicali na pomoč tuje agitatorje ki so se vrgli na naše volilce kot jata jastrebov in jih obde'ujejo, tudi z grožnjami. V »Slovincu« smo brali, da so volitve svobodne in da ne bo nihče preganjan, če ne bo volil tako, kakor bi bilo »Slovincu« všeč. Naši volilci so neomažni in nikakoli figovci, zato bo zmaga v nedeljo takšna, da bo nasprotniki bolela glava. Vsi hočemo za župana domačega rojaka, saj bi bilo žalostno, če ne bi vsa velika braslovška občina ne zmogla lastnega rojaka, ki bi bil sposoben za župana.

POLJANSKA DOLINA. Zadnji sneg je napravil, kakor drugod, tudi pri nas v dolini veliko škode. Posebno se to pozna na drevju

po vrtovih in tudi v gozdih. Škoda je kaj velika in se ne bo tako kmalu popravila. Tudi zadnji poljski pridelki so občutno trpeli, posebno arda, katere še večina ni bila požeta in k' je pod težo snega popolnoma pčegla, da je bila kaj težka in zamudna žetev. Zadnje lepe jesenske dni so porabili da so soravili še druge pozne jesenske pridelke. — Da je naša dolina zdrav kraj, je dokaz tudi to, da dočaka kaj lepo število ljudi visoko starost nad osemdeset, da celo nad 90 let. Prešni četrtek je obhaja 90 god Terez'a Frlan, mati Predmošanka s Predmo-ta pri Poljanah. Kljub visoki starosti še vedno leze naokrog, ima razmeroma dober spomin iz mladih let. Imela je več otrok, a živijo le še trije. Dva od njih sta študirala in dosega čast doktorja, starejši Jaka je bil zdravnik in je umrl še mlad, ko se mu je odpirala sreča v njegovem poklicu. Drugi sin dr. Franc, je priznan odvetnik v Ljubljani. Nje starejši brat Janez Jesenko, tako se je pisala kot dekle je bil znan slovenski pisatelj in zgodovinar v Trstu, kjer je tudi umrl pred kakimi 30 leti. Mlajši Anton Jesenko, Prodovec, je pa dočkal starost 92 let ko je umrl pred tremi leti. Podobno, da ga bo ta tudi dohitela v starosti, kar ji želimo in še več.

PRISTAVA. Preteklo nedeljo so bile pri nas občinske volitve, ki so se končale z lepo zmago kmetske napredne misli. Od 479 volilnih upravičencev je glasovalo 350 volilcev ali 73%. Za eno listo z nosilcem g. Jožefom Debeljakom na čelu je glasovalo 142

volilcev, za drugo listo 208. Prva je dobila dva odbornika druga lista pa 16 odbornikov.

IZ LJUTOMERA pišejo: V nedeljo bodo tudi v naši veliki okoliški občini volitve. Vloženi sta bili dve kandidatni listi. Prvi je nosilec Tomaž Bobnjar, drugi pa Franc Slavč iz Cvena. Ako bi bilo po njegovem, bi se viničarske vasi odcepile od te občine, ker plačajo viničarji pre malo davka. Zato pa bomo volili listo Tomaža Bobnjara, katerega vsi poznamo za marljivega in vzornega posestnika. Ko je bil sedaj tri leta župan, je zelo dobro vodil občino. Popravilo se se prej zapuščene ceste in delavstvo je zaslužilo mnogo denarja. Občinske doklade so bile zelo nizke, ker je bilo vse občinsko gospodarstvo štedljivo in dobro. Tomaž Bobnjar in drugi možje na njegovi listi uživajo splošno zaupanje in jih bodo v nedeljo volili vsi, ki hočejo, naj se na občini dobro gospodari.

PTUJSKA GORA. Oddahnili smo si in s veseljem smo sprejeli novico, da se je za občinske volitve sestavila tudi druga lista z nosilcem Sagadinom Francem. Kajti vsi vemo prav dobro, da je že skrajni čas, da prevzamejo vodstvo občine sposobni občani. Občina ni last samo nekaterih posameznikov. Dosedanji župan g. Rodošek Jakob in nosilec nasprotne liste je minulo nedeljo pohvalil sebe in svoj odbor, ko je med drugim dejal: »Prepričate se lahko in presodili boste, kako je dosedanja občinska uprava bila skrbna in

mislite samo na ubogo Cvetko! Od skrbi in strahu umira!»

»Cvetka! Moj Bog!« je žalostno vzdihnil Stanko in se opotekel na stol.

Pred seboj je videl uničeno srečo. Cvetka! To ime ga je zbolelo. Bolečina in hrepenenje po svobodi sta se borila v njem.

Vrata so bila odprta in rešitelj ga je vabil v svobodo, v srečo! Samo hoteti bi mu bilo treba in sreča bi bila njegova. Cvetka bi šla z njim po svetu kamorkoli.

»Joka za vami, gospod! Če bi bila ona tu bi gotovo šli!« mu je prigovarjal Jurij.

»Ne morem!« je zastokal izmučeni Stanko. »Brez časti živeti ne morem!«

Zakril si je obraz in zastokal.

»Moja Cvetka, uboga Cvetka!«

»Gospod, bodite mož!« mu je prigovarjal gozdar. »Vrzite proč vse pomisleke o časti. Tu gre za vaše življenje. Ali hočete čakati na hujšega? Ali mislite, da ubogi Cvetki ne bo počilo srce?«

»Tiho! Tiho! Ne govorite o tem!« je prorsil Stanko. Nanjo ne smem misliti, drugače zblaznim.«

»Blaznost je to, da nočete rešiti svojega življenja.«

»Recite, kar hočete, toda jaz ne morem delati drugače. Kako se godi Cvetki, kje je zdaj?«

»Na Jesenicah je nj več. Šla je med bolniške strežnice. Župnik mi je povedal, da je pri nekem francoskem plemiču, ki mu streže.«

»Ali morete izročiti Cvetki kakšno novico?« je vprašal mladi grof.

»Seveda, gospod! Toda, kaj bo to pomagalo?«

»Ali imate pri sebi papir in kakšen svinčnik?«

Jurij mu je ponudil beležnico in svinčnik.

»Le pišite, gospod grof! In če rečete, da ne smem prečitati, ne bom niti pogledal!«

Grof Stanko je položil beležnico na mizo in hitro zapisal nekaj vanjo. Potem jo je izročil Juriju, ki jo je vtaknil v žep.

»Tako jutri pojdem k njej,« je žalostno dejal Jurij. »Toda prav vesela ne bo. Bolje bi bilo, milostni gospod, če bi šli vi sami k njej.«

»Ne govorite mi več o tem, prosim vas!« se je odločno branil grof. »Vrnite denar staremu Valentinu. Moja usoda naj se obrne, kakor se hoče.«

»Zbogom, gospod grof. Žal mi je, da moram iti na takšen način stran.«

Juriju se je tresel glas, ko se je poslavljaj. Še enkrat je pripomnil:

»Še je čas, gospod grof!«

»Ni mogoče, prijatelj. Ni mogoče. Sami pojdite!«

Globoko je Jurij zavzdihnil, se spet oblekel v paznikov suknjič in vzel svetilko. Preden se je obrnil, je rekel:

»Bog vas obvaruj, gospod grof!«

Še enkrat sta si prsčno stisnila roko, potem pa je Jurij stopil iz ječe. Vrata za seboj je zaklenil.

V ječi pa se je vrgel letnik na posteljo in zajokal.

Hodnik je bil tih in temen kakor prej. Jurij ni nikogar opazil in je naglo hitel proti stopnicam. Tedaj pa so iznenada vstale pred njim tri osebe, kakor bi bile zrastle iz tal. Na čelu je začutil mrzlo cev revolverja.

»Stojte! Udaite se, Jurij Kolar!« mu je zadonel na uho osoren glas.

Presenečen je planil nazaj, toda paznika sta ga že zgrabila za roke in zakričala:

»Stoj!«

Vzela sta mu ključ do ječe in svetilko. Nadzornik se je smehljal in se veselil, da je gozdarja tako lepo ujel. Z revolverjem je meril na Jurija in se mu posmehoval:

»No, prijatelj, lepo je, da ste sami prišli sem. Čakali smo vas!«

»Tako?« je prav posmehljivo odgovoril Jurij. »Torej ste dobro pazili.«

»Da! Odkrili smo vaš načrt in smo vse slišali pred grofovo ječo. Tajenje vam ne bo nič pomagalo!«

»Kako prebrisani ste,« se je ponorčeval Jurij. »Sreča za vas, da vas nisem opazil, ker bi se vam slabo godilo!«

»Kaj? Tudi predrzen je?« se je ujezil nadzornik. »Naprej!«

Jurij je samo zamrmral in se je dal odpeljati. Med potjo je še zmerom s posmehljivimi opazkami jezil uradnike:

»Le čakaj! Ne boš se več dolgo smejal!« mu je grozil nadzornik.

Na koncu hodnika, prav blizu stopnic so se ustavili in nadzornik je odprl vrata v celico.

»Ali naj se potrudim vanjo?« je vprašal Jurij.

»Da, naprej!«

»Pa mi ni nič kaj po volji!« je dejal Jurij in si je z enim samim sunkom oprostil roke. Potem je prijel oba paznika za vrat in sunil vse tri v celico.

V ječi so padli vsi trije drug čez drugega kakor snopi slame in še preden so se mogli

napravila nove mostove in ceste. No, gospodje ako se nimate z nič drugim hvaliti kakor s tem Vašim delom, da ste v teku treh let zgradili en srednji in mali mostič, ter kakih 200 m zemeljskega dela na cesti, potem je res škoda vsakega glasu za Rodoškovo listo. Pa še nekaj: odkar obstoja trg Ptujška gora, skoraj ni stala občinska uprava toliko, kakor zadnja tri leta. Poglejmo proračun: za ceste in mostove je bila svota na razpolago ca Din 28.000 za upravo pa ca Din 57.000 in sedaj se pa prepričajte! Znalci bomo pomesti s političnim samodržstvom in osebnim svračstvom. Poštenje in nepristranost kandidata g. Sagadina Franca, njegovega zastopnika g. Marinčiča Ivana ter ostalih sodelavcev, so zadostno jamstvo, da v občini ne bodo ločili ljudi na prvi in drugi red. Zato oddajmo svoje glasove v nedeljo 25. t. m. vsi za Sagadinovo listo. Kdor je za krepko občino — ta je za Sagadinovo listo!

Prezid. Za občinskega načelnika je bil izvoljen zadnji nedeljo g. Zagar Ante dolnji, dolgoletni član Sokola in starosta sokolskega društva v Prezidu. Ker smo ga poznali pri sokolskem društvu kot pobornika za napredek duštva, zato smemo pričakovati, da bo tudi za našo občino zastavil vse svoje moči, vpliv in ugled. K zasluženi izvolitvi iskreno čestitamo in kličemo: Zdravo!

DRAGA PRI L. POTOKU. Stojimo pred občinskimi volitvami. Naše občinske volitve so širjega pomena in ne zadevajo nas samih, ker se z istimi vrši dejanje, na kar je treba opozoriti vso slovenska javnost. Mi dobro občutimo, kakega pomena so taki dogodki, ki izgledajo na zunaj zelo nedolžni, a so v bistvu ena izmed najbolj važnih zadev, ki odločajo v ožjem o naših gospodarskih in narodnostnih vprašanjih. Slovenski javnosti ni mogoče znano, da se tu pri nas v Dragi, na slovenskih tleh ni z slovenskimi prebivalci vrše dejanja, ki nas močno spominjajo na pretekle čase. Pri nas ni nič čudnega, če slišiš petimladino nemške pesmi, vzklikati heil Hitler, sploh, ako opaziš gotov pojav, ki da misliti, da si v bivših c. kr. časih. In vse to od mladine, katere stariši so bili »nokoc« Slovenci, a je okužena z nazori, ki so uničili v njej vse kar spominja na slovensko poreklo. Iskali smo vzrokov odpadništva, iskali glavne činitelje, kar nam je bilo v prejšnjih časih razumljivo in kar nam tudi v današnjih ni posebna uganka... Zato nas na ob posebnih dogodkih v občini vselej navdaja misel, ali ne bomo že enkrat napravili temu konec... Kakor izgleda ne še tako kmalu.

vo in kar nam tudi v današnjih ni posebna uganka... Zato nas na ob posebnih dogodkih v občini vselej navdaja misel, ali ne bomo že enkrat napravili temu konec... Kakor izgleda ne še tako kmalu.

Ze dvanajst let se borimo, da bi Slovenci vodili občino, kar bi ne bilo majhnega pomena za naše narodnostne zadeve. To se nam ni posrečilo, kar so prav neki Slovenci krivi, da vselej stopajo na krmilo občine osebe, ki so vse drugo, kakor pa zavedni Slovenci. Na obeh straneh, tako pri Nemcih, kakor tudi pri skupini Nemcem naklonjenih Slovencev opazamo, da stopajo v ospredje osebe, kakor, da imajo monopol na občino. Ker nekateri narod ne more več, se postavljajo sami za kandidate, toraj proti narodovi volji. Če bi mogli vsaj pokazati, koliko v teku dolgih let za nas napravili, potem bi jih pustili, češ, saj vendar nekaj napravijo. Posebno za Kot ne morejo pokazati, da so kaj posebnega napravili, pa jim vendar ta vselej pripomore do zmage in postavi g. Kočvarja na županski stolček. V drugih občinah opazamo, da se vseeno bolj giblje in dela, da se prejme kaka podpora za javna dela in pomoč brezposelnim. Kaj pa pri nas?... Pri nas živijo nekateri samo od obljub — saj so najcenejše — ni lepih besed, potem si pa ne upajo vprašati, kedaj se bodo obljube uresničile. So dotični preponižni in še vedno upogibajo hrbet pred človekom, ki se ponaša s tem, da je drugorodec. Kdaj bo temu konec? Gotovo toliko časa ne, dokler se bodo zadovoljili samo z obljubami, ki jih bodo dajali naši Nemci in dokler bodo v naših Slovenceh videli samo vsiljivce. Kdo pomore Nemcem do zmage, mar ne Slovenci, ki se jim zdeha po nekdanjih časih. Ali se pa dotični Slovenci zavedajo, kako in koliko greše, ko oddajajo svoj glas za človeka, ki je vse drugo kakor zaveden Slovenec. Ali ne vedo taki Slovenci, da moralno podpirajo pri nas nemško propagando in so tudi sokrivi, če se pri nas bohoti nemška pesem in heilanje. Ni čudno potemtakem, če nemški živelj vedno bolj napreduje, se večja in širi, saj postane vsak Slovenec, ki pride v Drago po par letih Nemec, ali pa vsaj tem naklonjen.

Sicer se nam pa čudno zdi, ko si nekateri upajo nastopati v narodnem imenu, ko jim na narod ni dal svojega zaupanja. Mar naj

taki zastopajo narod v obč. odboru, ko pa zato nimajo legitimacije, ali niso to samozvanci, ki so se sami vsilili za obč. kandidate. V čigavem imenu bodo nastopali?...

Perilo je dražje od mila. Mnogo gospodinji štedi pri milu in pri tem pozabi, da poceni in slabo milo more predčasno uničiti perilo. Vsaka gospodinja štedi, če za pranje svojega dragega perila uporablja čisto jedrnatilo, kakor je znano in priljubljeno Schichtovo milo z zaščitnim žigom Jelen. Izkušene gospodinjice znajo ceniti dobro kakovost tega mila in so ponosne s svojim belim perilom.

Gospodarstvo

Tedenski tržni pregled

GOVEDO. Na zadnjem mariborskem sejmu je bilo prignanih 8 kon ev, 14 bikov, 130 volov, 443 klav in 14 telet, skupno 609 komadov. Cene so bile sledeče: debeli voli 3.90 do 4.30 Din, poldebili voli 3.50 — 3.90, plemenski voli 3.60 do 3.90, biki za klanje 3.10 do 3.50, klavne krave debele od 2.90 do 3.20 Din, plemenske krave 3 do 3.50 Din, molzne krave 2 do 2.75 Din, breje krave od 2.75 do 3.65 Din, mlada živina 3.30 do 3.90 Din in tele ta od 5 do 6 Din za kg žive teže.

SVINJE. Na zadnjem ptujskem sejmu se cene svinjam niso bistveno spremenile in so bile naslednje: Prolenki 5.50 do 6 Din, mastne svinje 6.50 do 7 Din, plemenske svinje 5 do 6 Din za kg žive teže; mrtve teže 8.50 do 9 Din. Prasce stare 6 do 12 tednov so prodajali po kakovosti od 90 do 190 Din komad.

Sejmi

- 26. oktobra: Mursko Središče, Videm ob Sarvi, Rabnica na Poh. (samo za živino);
- 27. oktobra: Križevci v Prekmurju, Vesela gora;
- 28. oktobra: Dolnja Lendava, Gornji grad, Lož, Mokronog, Muta, Radovljica, Skarurčina, Slov. Bistrica, Sv. Jurij ob južni železnici, Sv. Tomaž pri Ormožu, Žužemberk;
- 30. oktobra: Studenec, Veliki Gaber.

pobratil, je Jurij zaloputnil vrata, jih zaklenil in odšel.

»Tako! zdaj pa še vi poizkusite, kako se sedi!« se je zmagovalno nasmejal Jurij in odhitel po stopnicah.

Bil je že v veži, ko so začeli ujetniki razgrajati in vpiti. Razgrajanje bo gotovo kmalu priključilo stražnike, si je mislil Jurij in pohitel, da bi prišel čimprej ven iz sodniškega poslopja.

Že je zaslišal tekanje po hodnikih in ko je hotel stopiti na dvorišče, mu je prišel nasproti neki paznik. Ker pa je imel Jurij pazniški suknjič in čepico, mu je paznik zaklical, misleč, da ima tovariša pred seboj:

»Kaj se je zgodilo?«

»Najbrž gori!« je odvrnil Jurij in smuknil skozi vrata.

Ne da bi se bil ustavljal je hitel na ulico. Straža ga ni zadržala in temna noč ga je sprejela begunca v svoje okrilje.

XII.

Prazno upanje.

Ko se je Cvetka drugo jutro zbudila, se ji je zdelo, kakor bi bili vsi dogodki pretekle noči samo mučne sanje. Sedla je na posteljo in pogledala okoli sebe. Kje je?

Ta visoka, velika soba, opremljena s temnim pohištvo in je bila tuja. Počasi se je začela spominjati, da jo je pripeljal sem Rochefort in strašen doživljaj ji je stopil živo pred oči; nesrečna ujetnica v rotundi, sovražnikove grozotie.

Hitro se je oblekla in že vsa zmedena je začela misliti, kaj prav za prav išče na tem gradu. Strečji mora bolnemu markiju, — to

je njena dolžnost. Bilo je nedvomno že pozno, ker je solnce svetlo sijalo v sobo.

Odhitela je na hodnik in začela iskati stopnice. Toda v tui sobi se ni takoj spoznala. Tedaj je stopil pred njo Rochefort in jo povabil s seboj:

»Pojdite z menoj! Nekaj vam moram povedati.«

»Storite, kar hočete,« je pogumno odgovorila. »Naredila bom to, kar se bo meni zdelo prav!«

Rochefort se je ustavil in jo prijel za roko. Oči so se mu zasvetile, ko je dejal:

»Še enkrat vas svarim! Ne izdajte moje skrivnosti. Če boste to poizkusili, boste za vedno izginili. Doživeli boste isto, kakor nesrečnica v rotundi!«

Cvetka se je stresla in se umaknila pred strašnim možem.

»Tamle so stopnice!« ji je mirno dejal grof. »Spodaj krenite na levo. Marki vas čaka. Z njim sem že govoril. On ve vse. Še enkrat: varujte se! Ne omenite stricu niti besedice!«

Trdih korakov je šel, Cvetka pa je krenila po stopnicah in noge so ji kemale. V jedilnici je dobila zajtrk, ki ga je brez teka pojedla, potem pa je šla k markiju.

Stari sluga ji je odprl vrata.

Marki je slabo spal, ker so ga boleli hromi udje. Nejevoljno je sprejel strežnico in je osorno zagodrnjal nad njo: »Vendar, ste se že naspali! Enajst je ura, vi pa bi bili morali nastopiti službo ob devetih. To se ne sme več zgoditi! Ali ste me razumeli?«

Cvetka se je opravičila in začela z nežno roko popravljanje blazine, na katerih je počival bolnik. Njene kretnje, njen glas in nje-

no vedenje so tako pomirjevalno vplivale na sitnega starca, da se je njegov obraz kmalu zjasnil.

»Ti greš zdaj lahko spat,« je velel slugi. Danes si dovolj dolgo čul pri meni.«

»To se ne sme več zgoditi, gospod marki,« je hitro rekla Cvetka. »Odslej bom jaz ponoči čula.«

Stari sluga jo je hvaležno, a začudeno pogledal in počasi šel.

Marki je obrnil glavo in je svoje, še zmerom živahne oči obrnil v lepo dekle.

»Ali mislite to res storiti?«

»Res, gospod marki. Od srca rada. Ali naj vam kaj berem, ali...«

»Nič. Najprej vas moram natanko pogledati,« je dejal marki in je z zdravo levico prijel Cvetko za lice.

Tako pozorno ji je pogledal v oči, da je zardela.

»Dobre, prijazne oči imate, dete. Zdi se mi, da niste samo na zunaj angel, ampak tudi v srcu.«

Njegov glas je postal čudovito mehak in nežen in v njegovih očeh se je izražala ponižna prošnja; prošnja slabotnega bolnika, ki se čuti samotnega in zapuščenega in hrepeni po toplem sočutnem srcu.

»Da, prav rada ostanem!« je mirno odgovorila Cvetka.

»Dajte mi roko. Tako! Veste, ljuba gospodična, nesrečen človek sem. Imejte potrpljenje z menoj!«

Res je bilo treba dosti potrpljenja za tega bolnika. Cvetka pa je čutila v sebi nekakšno nagnjenje do tega starega moža in njen vpliv nanj je bil tolikšen, da je samo njena navzočnost pomirila starega, zmerom nezadovoljnega.

Vrednost denarja

Na borzih slo dobili v devizah (s prišteto premijom):

1 holandski goldinar za 23.26 do 23.41 D;
1 nemško marko za 17.36 do 17.50 dinarjev;
1 angleški funt za 212 do 214 Din;
1 ameriški dolar za 43.18 do 43.54 Din;
100 francoskih frankov za 201.97 do 203.41 dinarjev.
100 češkoslovaških kron za 152.68 do 154.78 dinarjev.

100 italijanskih lir za 226.94 do 230.02 Din.
Avstrijski šilingi v privatnem kliringu so bili po 8.60 Din. Vojna škoda se je trgovala po 368 do 373, investicijsko posojilo pa se je prodajalo po 84 Din.

Drobne vesti

Naša vina se bodo izvažala v Francijo. Vinski trgovci v južnem Banatu so dobili iz Francije ponudbo za izvoz banaških vin. Zveze med Banatom in Francijo v vinski trgovini so že stareše. Banačani so izvažali vino v Francijo že pred 10 leti. Naša vina so najcenejša na svetu. Glavni izvoz v Francijo bi se pričel prihodnjo pomlad. Francozi se letos tako zanimajo za naša vina, ker imajo sami slabo letino, razen tega pa je v Italiji in Španiji, odkoder so vino prej uvažali, isto dražje od našega. Zadnje čase pa iz Španije sploh ne morejo uvažati vina, ker divlja tam državljanska vojna.

Ves naš hmelj razprodan. Letošnji pridelek hmelja je v glavnem razprodan in so neprodane zaloge v prvi roki že prav malenkostne. Vključ temu pa je še vedno mnogo zanimanja in povpraševanja za vse vrste blaga ter so se cene, deloma tudi radi devalvacije nekaterih valut, še učvrstile. Tako se plačuje sedaj za res izbrano prvovrstno blago 30—31 Din in tudi čez za prvovrstno 28—29 Din, za dobro srednje 25—27 Din, za srednje 22—24 Din, za slabo srednje 19—21 Din in za slabše do 18 Din za kg.

Naš izvoz je zastal. Naši izvozniki so pričakovali, da bo nova trgovinska pogodba med našo državo in Italijo poživila naš izvoz v Italijo. Zaradi valutnih zmešnjav je pa naš izvoz povsem zastal. Naša trgovska mornarica na Sredozemskem morju nima nobenih prevozov, ker čaka na izvoz v Italijo, na drugi strani je pa mnogo iz Anglije naror-

čnega blaga, ki ga ni mogoče prepeljati, ker ni parnikov. V splitskem, dubrovniškem in sušaškem pristanišču čakajo velike množice blaga na izvoz v pristanišča zapadne Anglije.

Zaradi razvrednotenja tujih valut se je izredno visoko dvignila cena naši pšenici na žitnih borzih. Tako je pšenica dosegla dosedaj najvišjo točko, namreč 175. Vendar se opazi, da je ponudba majhna, ker se vsi producenti nahajajo pri delu na polju. Tudi kornuza je letos izredno lepo obrodila in da dobro zmije, zaradi česar pričakuje, da je bodo izvozili okrog 100.000 vagonov.

Nad vse obilna je bila letošnja vinska trgatava v Sremu. Vina je toliko, da vsepovsod primanjkuje posode. K sreči se oglašajo tudi tuji kupci, ker doma ne bi bilo mogoče vsega prodati po še dostojnih cenah. Vinogradi na Vrhu bodo sami dali okoli 1500 vagonov vina. V zadnjih petih letih je to še najboljša trgatava. Veliko preglavice dela tudi še staro vino, ki ga vinogradniki niso mogli prodati, popiti pa še manj. Vino ima ze'lo slabe cene in sicer 0.80 do 1.75 Din za liter.

Domače novosti

Dva nova senatorja. S kraljevim ukazom sta imenovana za senatorja Miloš Cukavac, odvetnik v Čupriji, in Franc Smodej, bivši narodni poslanec, kasnejši višji uradni Centralnega presbira in sedaj eden od direktorjev beograjske "Samouprave".

Komisar v Delavski zbornici v Ljubljani. Minister za socialno politiko je postavil svetniška banske uprave dr. Lovra Bogataja za komisarja pri Delavski zbornici v Ljubljani. Naloga komisarja je, nadzirati vse poslovanje te javne institucije. Obenem je minister za socialno politiko imenoval posebno revizijsko komisijo z nalogo, da pregleda poslovanje zbornice. V komisiji sta poleg dr. Bogataja še inšpektor dela inž. Baraga in računski inšpektor banske uprave Brandstätter.

Stoletnica šole v Stogovcih. Te dni poteče 100 let odkar je bila otvorjena šola v Stogovcih v Apaški kotlini kot takozvana šulferajnska šola. Kot prejšnja enorazrednica je bila zaradi dotoka šolobveznih otrok iz popolnoma v štirirazrednico v modernem eno-



XXVI. MEDNARODNI VELIKI
VZORČNI SEJEM 17.-26. X. 1936.
Običajni popusti na železnicah in
parobrodih proti nabavljeni
legitimaciji od 12.—31. X.

nadstropnem posloplju. Šola v Stogovcih je sedaj na meji edina 4-razrednica s tremi manjšinskimi nemškimi razredi. Proslava 100-letnice se je vršila že junija.

Se prihajajo iz Rusije. Pri Sv. Katarini nad Hrasnikom se je vrnil pred dobrim tednom iz ruskega ujetništva posestnik Simon Kurent. Na zadnjem vojaškem dopustu se je nahajal leta 1916. Potem je bil kmalu ujet v Rusiji in se je nahajal dalje časa v mestu Kijevu. Vsega skupaj je bil v ujetništvu 20 let, med tem časom je stalno dopisoval s svojo ženo in z dvema sinovoma. Sinova sta pod skrbno in vzorno vzgojo matere že odrasla. Omenil je, da je še več naših rojakov v ujetništvu, ki želijo čimprej priti domov.

Važno za vsa društva. Društvo v Pr. je priredilo neko igro, ne da bi izposlovalo dovoljenje avtorja (pisca igre). Sedaj terjata avtorska centrala za vpriporitev takso z znesku 500 Din. Društvo nas vprašuje, če je ta terjatev pravična in iztožljiva. — Po zakonu o zaščiti avtorskih pravic je prepovedano vpriporiti igre itd. brez predhodnega privolenja avtorja oziroma upravičencev avtorskih pravic. Avtorske pravice trajajo pri nas 50 let. Kdor se proti tem določbam pregreši, tega se na predlog upravičencev preganja kazensko in sodišče ga lahko kaznuje v denarju od 1000 do 60.000 Din, ali pa z zaporom od 1—6 mesecev. Poleg tega lahko avtor oziro-

volinega gospoda. Kmalu je morala biti zmerom pri njem.

Tako je minilo nekaj dni, da Cvetka skoraj ni prišla iz bolniškovih sob.

Toda misel na nesrečno jetnico jo je še zmerom vznemirjala. Nikakor se ji ni posrečilo najti načina, da bi prišla skrivaj v rotno.

Grofa Rocheforta je videla samo enkrat, čeprav je bil še v gradu in jo je neprestano nadzoroval. Dekle si je včasih vprašalo, ali marko res pozna skrivnost, kakor ji je bil takrat povedal grof Rochefort. Kolikor bolj je spoznala, da stari gospod ni tako trdosrčen in okruten, kakor si je izprva mislila, tem manj je mogla verjeti, da bi bil dopustil takšno okrutnost. Dostikrat jo je prišlo to, da bi povedala, kar je vedela o jetnici, toda vselej se je zbal posledic. Rochefort ji je grozil in kmalu je spoznala, da bi on lahko svoje grožnje uresničil, saj je bil on pravi gospodar na gradu.

Tako je bila Cvetka zelo previdna. Marko je ne bi bil mogel braniti, ker je bil bolan, in grof Rochefort se je tudi proti stricu obnašal kakor gospodar.

Kljub Rochefortovi prepovedi je Cvetka napisala pismo za župnika na Jesenicah in je pismo dala nekemu služabniku, naj ga nese na pošto. Dobro uro nato — bilo je zvečer, četrty dan po njenem prihodu — pa je stopil Rochefort v njeno sobo in ji pismo vrnil.

»Tu imate pismo!« ji je dejal. »V bodoče se vam ni treba več truditi. V gradu ne boste dobili sluge, ki bi vam nosila pisma na pošto.«

Še enkrat je grozeče pogledal Cvetko in šel.

Cvetka je vsa presenečena vzela pismo v roko. Bilo je odprto. Torej ga je Rochefort prebral.

Nekaj časa je sedela Cvetka vsa omamljena. Izpraševala se je, kaj bo zdaj, kako bo dobila kakšno sporočilo o Stanku. Videla je, da je odrezana od sveta.

Jokala je. Tu je bila čisto zapuščena — ujetnica. In gorje ji, če zve Rochefort, da je hči tistega moža, ki ga je on pahnil v ječo. Potem se je bo še bolj bal in jo še strože nadzoroval.

Cvetka je bila v velikih nevarnostih. Že so se začeli zbirati oblaki nad njeno glavo.

Zvonec jo je poklical k markiju.

Naglo si je obrisala solze in odhitela k njemu.

Pred vrati pa se je začudeno ustavila, ker je zaslišala znotraj razburjene glasove.

Rochefort je bil pri stricu in je pravkar ostro in hripavo dejal:

»Jaz si ne dam ničesar več ukazovati, saj nisem mladoleten fant! Kaj hočeš prav za prav? Ali naj čakam do tvoje smrti?«

»Kaj? Jaz ti torej že predolgo živim?« je dejal jezno marko. »Že danes bi rad dedoval po meni? Toda, čakaj, fant! Uračunal se boš! Oporoko še lahko izpremenim!«

Rochefort je surovo zaklel in zaničljivo pripomnil:

»Le poskusi! Komu v korist bi me rad razdednil? Saj nimaš nobenega dediča več, kajti tvoja hči Evgenija, ki si jo zavrnil, je umrla.«

Po teh brezsrčnih besedah se je začelo bolešno stokanje in vzdihovanje.

»Nesramni lopov!« je kričnil starec v one-mogli jezi. »Spominjaš me na mojo preneglo strogost, na mojo blazno trdosrčnost! Ali me nisi ti k temu izpodbodel? Moj Bog, strašno sem kaznovan, ker sem tako kruto ravnal s svojim otrokom! Toda ti — ti si največ kriv, zato te preklinjam — «

»Norec!« se je zasmel Rochefort. »Mene delaš odgovornega za svojo neumnost, za svojo slepo kletev? Ali sem te jaz silil, da zavržeš Evgenijo?«

»Ti si zastrupil moje srce, ti si me naredil tako trdosrčnega!« je zaklical starec s pretresljivim, obupanim glasom.

»Ha, mrtve ti ne morem več vrniti!«

»Saj ni mrtva. To bi bila prevelika kazen!« je zastokal starec.

»Človek, o katerem se že deset let ni nič slišalo, se nikoli več ne vrne!« je brezčutno odgovoril Rochefort. »Kesaj se in toži kolikor hočeš. S tem ne boš več priklical svoje hčere!«

Po teh besedah se je Rochefort približal vratom. Cvetka se je naglo umaknila in je komaj še toliko utegnila, da se je v temnem hodniku skrila za neko omaro. Rochefort je šel mimo tresoč se deklice, ne da bi jo bil opazil.

Cvetka je z gnusom in strahom gledala za njim.

Strašne stvari je slišala in šele sedaj jo razumela, zakaj je stari marko tako nesrečen. Kesanje mu je trgalo srce in vest ga je pekla. Lastni nečak pa, katerega je bil vzel starec k sebi za tolažbo, je še večal njegove muke in mu je zadal zmerom nove bolečine.

(Dalje)

ma njegovi upravičenci terjajo odškodnino. Pri vzporedni gledališki igri smejo terjati kot odškodnino vse kosmate dohodke take prireditve. Če terja od vas avtorska centrala 500 Din in če ste imeli od igre več kot 500 Din dohodkov, kar plačajte. Sicer vas lahko toži in bi morali plačati še pravne stroške. Če pa ni bilo toliko dohodkov, pa se pogajajte in plačajte toliko, kot ste kasirali.

Novi radijski naročniki, sporočite še danes Vaš naslov na upravo radijske revije »NAS VAL«. Ljubljana, Knafljeva ul. 5. ki vam dostavi brezplačno na ogled en izvod revije. »NAS VAL« prinaša poleg stalne programske priloge na 32 straneh s točnimi in pregledno urejenimi programi vseh domačih in inozemskih oddajnih postaj na kratkih, srednjih in dolgih valovih še važne in pestro ilustrirane prispevke iz radijskega, gledališkega in filmskega sveta. Da le ima vsaka številka »Našega vala« operno prilogo, s točno — za radijske poslušalce prirejeno vsebino oper, ki jih prinaša domače ali inozemske oddajne postaje. Posebna zanimivost pa je razprava dr. Waldemara Wasielewskega »Terlepatija in jasnovidstvo«, ki jo prinaša »Naš val« v nadaljevanjih. Druge stalne rubrike v »Našem valu« so: Radijski kotiček s slikami važnejših radijskih sodelavcev, Izza ku is opere in drame s slikami iz naših gledališč. Kaj se izve iz filmskih atelejev s slikami iz filmskega sveta, Fotokotiček, zabavni in literarni prispevki. »Naš val« je najcenejša in najboljša tedenska revija za radio, gledališče in film. Mesečna naročnina znaša Din 12.—

Čudo narave. Posestniku Martinu Gračnerju v Medlogu 22 pri Celju je nedavno vrgla krava 5 telet, ki so tehtala skupaj 100 kg. Teleta so bila mrtva, in je bil porod en mesec prezgodaj. Teleta, tri telice in dva unčka, so bila razvita popolnoma normalno. Za ta slučaj, ki je v celjski okolici nekaj izrednega, se zelo zanimajo bližnji posestniki.

Tragedija deteta pred sodiščem. Oni dan se je zagovarjala pred mariborskim sodiščem 40letna poljska delavka Neža Matanova iz Kumna pri Sv. Lovrencu na Pohorju ker je z malomarnostjo povzročila smrt svojega enoletnega sinčka Romana. Pustila ga je z 9letnim bratcem samega doma sama pa je prenočila drugje. Dete se je preveč približalo štedilniku, da se mu je vžgala obleka in je dobilo tako hude opekline, da je umrlo. Ma-

ti je bila obsojena na 10 dni zapor, pogojno na eno leto.

Uboj v Slovenskih goricah. V Vosku pri Sv. Trojici v Slovenskih goricah je popivalo nekaj fantov. Alkohol jih je precej omamila in tako je prišlo v jutranjih urah do krvavega pretepa. Sredi gneče se je zgrudil nezvesten, ves krvav 30-letni Anton Maier, ki mu je nekdo z nožem razparal trebuh. Ker so menili, da posledice ne bodo prehude, so pozvali na pomoč reševalce iz Maribora, ki so Majerja takoj naložili na avto in ga odpeljali proti Mariboru. Toda že koj za Sv. Trojico je nesrečnež izdihnil.

Gg. Poverjenikom (icam) Vodnikove družbe. Vse one gg. poverjenike(ce), ki še niso poslali nabiralnih pol. prav vkladno prosil Vodnikova družba, da naj po'e dopošljejo čimprej, da zamore pisarna pričeti z ekspedicio letošnjih družbenih knjig.

Volkovi so vdrl v džamijo. V dvorišče Jaja-paniške džamije (mohamedanska cerkev) v Skoplju so vdrl volkovi ter zaklali čuvaju muslimanskega svetišča štiri ovce. Čuva in njegovi ljudje so ubili enega volka, ki se je tako nažrl, da ni mogel preskočiti nizkega obzidja. V najbližnje okolice Skoplja je volkovi vdrl na dvorišče džamije, so se v večji kove prignala zgodnja zima. Preden so volkovi pojavili na neki pristavi pri Kiselji vodi.

Tragična smrt. Že deli časa so domači opažali na trgovcu Vidmarju v Dobovi duševno vznemirjenost in potrlost. V ponedeljek pa ga je našel sin na podstrešju mrtvega. Bil je dobronarčen človek ter ga bodo premnogi pogrešali kot dobrega prijatelja.

Izropana usnjarna. V zgornjem Dupleku stoji 10 metrov od glavne ceste usnjarna Franca Greifa iz Maribora. V to usnjarno so vlomili tatovi in odnesli izgotovljenega usnja v vrednosti 4000 Din. Odtirali so na zunanjih vratih ključavnico, odstranili železje in razbili vrata. Tatovi so nemoteno izvršili vlom in izginili v noč brez sledu. Za storilce povzduje sedaj orožništvo.

Za 800 milijonov Din se bore. V Filadelfiji je umrla pred leti brez oporoke Henrijeta Schäfer, ki je zapustila 18 milijonov dolarjev. Zda pa se vsi Schäferji bore za milijonsko dedščino in v Nemčiji so že ustanovili posebno društvo. Pa tudi v Banatu so se zbrali Schäferji, ki se potegujejo za 800 milijonov Din.

Ponarejene desetače so se te dni pojavile v Mariboru. Ponarejenci so nekoliko lažji kakor pravi. Oblastva povzvedujejo za razpečevalci in ponarejevalci.

Dve smrtni nesreči sta se pripetili na en dan v isti vasi. V Radmojanskem potoku pri Čakovcu je ugonila 70-letna Marija Podlessek. Prala je perilo, pa se ji je zavrtilo v glavi, da je padla v vodo. V isti vasi se je smrtno ponesrečil 63-letni kmet Stjepan Kovač. Splašili so se mu konji, padel je z voza in udaril z glavo ob kamen, da mu je počila lobanja.

Nevarna brata. Uprava jetnišnice v Ljubljani je nedavno pogojno odpustila iz zapora 20-letnega Alojzija Zakrajskega, po poklicu delavca, doma iz Ravnika pri Blokah. Mož pa ni ostal doma, marveč je pobegnil v Ljubljano, kjer je poiskal svojega starejšega brata Jožeta, ki je nedavno pobegnil iz zapora. Te dni je bil izvršen v trgovino Ladislava Medena v Begunjah drzen vlom in ukradenega je bilo za več tisočakov marufakturnega blaga. Vlomila sta pobegla brata in ju orožniki zasledujejo.

Pri vlovu zasačeni cigan. Na križišču Tržaške in Ptuijske ceste ima malo branjarjo Selinšek Karel iz Tezna. V to branjarjo se je zahotelo znanemu ciganu Horvatu Jožetu, ki je v nedavni noči hotel siloma vdreti v notranost branjarje. Imel je za smolo. Prav v trenutku, ko je s silo odstranjeval železje z vrat, je privozil mimo komandir orožniške postaje Tezno in prekrizal vse ciganeve račune.

Dva požara v mariborski okolici. Nedavno noč je v mariborski okolici kar dvakrat gorelo. Prvi požar je nastal v Dogašah na gospodarskem poslopij posestnika Silvestra Kalčiča. Prvi so prihiteli na pomoč domači gasilci, za njimi še gasilska četa s Pobrežja, nato pa gasilci z Brezja in od Sv. Miklavža na Dravskem polju. Iz gorečega poslopja so se rešili živino, ostalo pa so plameni uničili. Škoda znaša okoli 30.000 Din. Kako je požar nastal, se zaenkrat ni dalo ugotoviti. Kmalu nato pa je zažarel ogenj pri posestniku Simonu Krasniku na Pobrežju. Tudi pri njem je nastal ogenj na gospodarskem poslopiju. V nevarnosti je bila tudi mizarška delavnica in podstrešno stanovanje. Domači gasilci so požar hitro lokalizirali. Tudi mariborski gasilci so prihiteli na pomoč in pridno pomagali. Škoda bo smeli prisostvovati, ko bodo Lipovca predstavili Paninčevi, se e bridko motil.

»Na svidenje gospod Sever!« je deal preiskovalni sodnik Lončar s čisto nedvoumnim zamahom roke. »Vas bom že poklical če vas bom potreboval. Bodite na toliko prijazni, da odidete skozi ona druga vrata. Ne bi bilo primerno, če b vas mladi Lipovec prav v tem trenutku videl.«

Protj te zapovedi seveda ni bilo ugovora in Sever se je odstranil s težkim srcem. Minuto pozneje je bil na poviz preiskovalnega sodnika poklican k zaslišanju Rihard Lipovec.

Elegantni mladi mož je bil videti morda nekoliko bolj bled kakor sicer, toda njegov nastop je bil samozavesten in na njegovem obrazu se e videlo nekako začudenje nad nadlegovanjem ker je bil tako nuno poklican na sodišče. Skoro malomarno se je priklonil preiskovalnemu sodniku in pokroviteljsko je priklinal sodnemu zapisničarju ki je malo pozneje vstopil.

Prva vprašanja glede imena, stanu in starosti so bila hitro odpravljena. Potem je sodni svetnik, ki e že sploščka zelo vpludno govoril z zaslišancem, še vpludneje nadaljeval: »Ali ste bili b'že znan z gospodom Korenom?«

»Rečem lahko, da sva si bila prav dobra prijatelja.«

»O žalostni usodi vašega prijatelja mi pač menda ne bo treba govoriti. Gotovo veste, da so ga zvečer 17 tega meseca našli mrtvega v njegovem stanovanju in da ga je umorila, kakor vse kaže zločinčeva roka.«

»Tako sem čital v časopisu. Žal mi ni bilo dovoljeno, da bi bil zemске ostanke drugega prijatelja še enkrat videl.«

Po Merko M I

5 MINUT KRIMINALNI ROMAN

Komisar Dvornik e morat tore preiskovati nemu sodniku že poročati o uspehih včerajšnje preiskave. Strogi obraz sodnega svetnika je pričal o tem. Sever seveda ni imel vzroka, da bi zanikal izjave, ki jih je dal prejšnji večer svojemu prijatelju policijskemu komisarju.

Ko je Sever vprašanje potrdil, je vzel preiskovalni sodnik s skoro zmagovalnim obrazom sliko v roko in rekel: »Vaše prepričanje o nedolžnosti gospodične Vere Planinčeve se bo najbrže zamašalo, če vam povem, da je ta dama z vso odločnostjo izjavila, da je bil ta gospod, namreč Rihard Lipovec, tisti, ki ga je četrte ure pred 20, srečala v veži hiše desete v Zavrtini ulici.«

»Vsekako se je nehote zmotila,« je odvrnil Sever, ne da bi mogel svoje razočaranje čisto skriti. »Spoznanje s pomočjo fotografije ima pač zmerom svoje težave.«

Toda sodni svetnik e odločno odkimal. »Ponavljam vam, da je bila izjava gospodične tako odločna, da vse drugo izključuje. Očitno je mislila, da bo z odločnim nastopom izboljšala svoj položaj, ker ni slutila, kako lahko ovržemo n'eno trditve.«

Spomin na lepi mirni dekliški obraz, ki ga je zjutraj videl skozi okno, je Severju zadoščal za udušenje dvoma, ki se je bil spet za nekaj trenutkov pojavil v n'em. Dvignil je

glavo in pogledal preiskovalnemu sodniku krepko v oči: »Menim da je gospodična Planinčeva izpovedala tako kakor je mislila. Sama bo potrdila zmoti, če ji osebno predstavimo gospoda Lipovca.«

Stari gospod je skomignil z ramami kakor človek, ki je opustil misel, da bi sočloveka odvrnil od neumnosti.

»To je lahkovernost za kakršno že dolgo časa nimam več razumevanja. Vašega nasveta, da bi bilo treba dami osebno predstaviti gospoda Riharda Lipovca ni bilo treba, ker sem že sam odredil, da se gospod Lipovec povabi na sodišče. Če ga e poziv dobil v njegovem stanovanju, bo zdaj zdaj prispel.«

»In gospodična Planinčeva?« je vprašal Sever zaskrbjeno.

»Čaka v sobi za priče na nadaljevanje zasliševanja.«

Bil e kratek nejevoljen odgovor, da Sever ne bi še dalje izpraševal Sever pa bi silno rad kaj več izvedel o usodi, ki se pripravlja Veri.

»Ali smem vprašati, gospod svetnik, kaj nameravate dalje ukreniti glede dame?« si je upal ponižno vprašati. Toda stari gospod je bil danes manj potrpežljiv kakor včeraj.

»Tega vam žal ne morem povedati. Kot pravnik, ki je že vrsto mesecev zaposlen v kazenskih zadevah, si lahko sam odgovorite, zakaj ne morem tega storiti.«

Vstop sodnega sluga je prekinil njun pogovor.

V predsobi je gospod Rihard Lipovec, je javil mož. »Zatruje, da je bil v nujni zadevi povabljen na sodišče.«

Sever je s pogledom, polnim pričakovanja, obrnil glavo proti vratom. Toda, če je upal,

da znaša 15.000 Din. Tudi tu se vzrok požara ni dal ugotoviti.

*** Prebrisane ciganke.** Na vse mogoče načine znajo cigani izvaľljati denar, pa ne samo od lahkovernih ljudi, ampak ukanijo včasih tudi kakšnega izkušenega trgovca. Tako so n. pr. v Kamniku odkrili dva učinkovita načina, s katerima sta dve ciganki na lahek način prišli do denarja. Počasi sta se v gostilni ali trgovini in prosili, če jima trgovec dovoli, da izbereta izmed dinarskih ali dvanarjskih novcev najsvetlejšo kovanco, češ da jih rabita za okraske. In trgovec, ki jima je ustregel, ni opazil, kako znata ciganki spretno s prsti metati novce v rokav. Eden pa je le opazil to spretno igro in priel ciganko za rokav. Cela pest drobiža se je vsula iz rokava. Najprej je ciganka pričela kričati in kazati svojo užaljenost, ko pa ji je trgovec zagrozil s policijo, je pričela prositi naj jo izpusti. Torej pozor pred takimi gosti in ne pustite jim izbirati kovancev, ker boste prav gotovo oškodovani za težko prisluţeni denar. Pa še na drug način se znajo okoristiti take premetene ciganke. Navadno hodita po dve skupaj po trgovinah in izbirata blago. Medtem ko je trgovec v razgovoru z eno, druga skrivaj napolnjuje žepe in rokave z blagom. V neki trgovini sta tako ukradli ciganki dva para nogavic, enega sta pa plačali.

*** Najden mlad prašček.** V bliţini opekarne ob železniški progi v Trzinu so našli pretekli teden ljudje mladega, 8 do 9 tednov star rega praščka, ki ga je najbrže izgubil neznan voznik. Lastnik naj lavi svoj zander žandarmerijski postaji v Št. Vidu nad Ljubljano.

*** Vlom.** Te dni ponoči so vdrl vlomilci v trgovino Frančiške Cerarjeve v Hudem pri Radomljah. Odnesli so 11 raznobarnih flanelastih rjuh, 8 šivanih odelj, 12 komadov moških in ženskih lopic, več kosov svile, razno manufakturno blago ter neka jestevin. Cerarjeva je oškodovana za nad 13.000 Din.

*** Cigan, ki je bil odlikovan s Karadjordjevo zvezdo.** Beograjsko »Vreme« obširno opisuje budno življenje cigana Ameda Amedovića, ki je bil odlikovan s Karadjordjevo zvezdo z meči in živi zdaj s svojo številno družino v neki baraki v okolici Leskovca. Moţ je bil na fronti od leta 1912 do konca svetovne vojne, najvišje odlikovanje za hrabrost pa si je sluţil v hudih bitkah pri Kapetanovi čumi pri Krupni. Vsi smo se hrabro borili, šli smo napre in odlikovanje sem dobil ker sem

pač ostal živ. Tako pripoveduje skromni jurnaški cigan. Od države dobiva mesečno podporo 100 Din, k zdruţenju odlikovancev s Karadjordjevo zvezdo pa ne more pristopiti, ker nima denarja za članarino.

*** Utonil je v potoku.** V bliţini Središča vodi preko potoka Trnove brv, po kateri so se vračali iz Središča trije fantje, ki so do polnoči popivali. Medtem ko sta dva kmalu bila doma, se 26-letni Štefan Golob še naslednje jutro ni vrnil. Domačini so obvestili o tem oroţništvo, ki je pričel poizvedovati. Po večurnem iskanju so našli oroţniki Goloba mrtvega v potoku nekaj sto metrov od brvi. Ne ve se, ali je pokojni Golob utonil, ali pa je postal žrtev napada. Nadaljnja preiskava, ki je v teku, bo razjasnila žalostno smrt mladega Goloba.

*** Rudar, ki se je vrnil iz Rusije, išče svoje pravice.** Nedavno se je po 22 letih vrnil iz Rusije bivši vojni ujetnik rudar Simon Kurent, doma v Češah nad Hrasnikom. Mobiliziran je bil avgusta 1914 ter ulet na galiski fronti. Ker iz Sibirie o njem ni bilo nobenih vesti, so ga oblasti smatrale za pogrešanca in njegova žena Frančiška je dobivala zase in dva otročka skromno pokojnino od Bratovske skladišnice. Ta mala podpora pa je zdaj z vrnitvijo moza prenehala. Rudar Kurent se je seveda napotil iskat zaposlitve pri rudniku. Dosegel pa ni ničesar, češ, da je že prestar. Šteje namreč že 52 let. Njegovega 22-letnega sina pa namesto njega tudi ne sprejmejo v sluţbo, ker rudnik zaenkrat ne sprejema nobenih novih delavcev. Pri rudniku je dobil Kurent samo svojo delavsko knjigo, v kateri je zapisano, da je delal kot rudar le 7 let in 11 mesecev. Ta doba zaposlitve pa ne doseže karenčne dobe 10 let, na podlagi katere bi lahko v primeru nesposobnosti za delo zahteval majhno pokojnino. Rudar Kurent prosi zdaj pri Bratovski skladišnici, da bi mu priznali vsaj še 4 leta volaske dobe, kakor se je to tudi drugim priznalo. Ko bo morda to dosegel, bo treba še dosti potov, preden bo prišel do svojih pravic.

*** Nad pol milijona dinarjev v termos steklenicah in električni bateriji.** Te dni je prišel na Sušak dunajski trgovec Mozes, njemu pa se je pridruţil trgovec Baumohl iz Reke. Cariniki so bili opozorjeni, da se pripravlja tihotapstvo večje količine našega denarja na Reko in so zaradi tega pozorno motrili oba trgovca. Mozes in njegov reški pri-

jatelj sta se kakor drugi potniki podala v carinski urad ter dala v pregled tri kovčege. V dveh kovčegih je bilo samo perilo in tudi v tretjem ni bilo na prvi pogled ničesar sumljivega. Cariniku pa se je čudno zdelo, da sta v kovčegu kar dve veliki termos steklenici in, ko je eno odvil, je našel v njej zamotane tisočake. Tako so bili bankovci zamoani tudi v drugi steklenici in v električni svetilki, vsega skupaj za pol milijona dinarjev. Denar je bil zapenjen, trgovca pa sta pridržana na Sušaku.

*** Nenadna smrt uglednega posestnika.** V Št. Jurju pod Kumom je v nedeljo zjutraj nenadno umrl 43-letni Alojzij Čop, največji odtotni posestnik. Pokojnik je bil daleč naokrog znan, posebno kot trgovec z lesom in kot šegav dobrodušneţ. Pred dvema letoma so ga napadli neki fantje, ki so bili potem obsojeni na pol leta zapor. A med em ko so oni bili deleţni amnestije, je poškovarji Čop trpe posledice in je hiral. Prejšnjo nedeljo zjutraj je rekel ženi, da gre k prvi maši. Ko pa se je vsedel na stol, je omahnil in je bil pri priči mrtev. Ženi je zarustil 11 otročičev, v starosti od 6 mesecev do 22 let, ki bodo pač bridko občutili izgubo dobrega očeta.

*** Mnogo pomembnih dogodkov minulega leta si že skoro pozabil.** Krcnika v slikah v Vodnikovih prtiĳi za leto 1937 ti jih bo spet pokalala v spomin, da bodo svečano zaţiveli v Tebi. Pazi pa, da ne boš prepozen s prijavo. Vodnikovih knjig vsako leto zmanjka že prvi teden po izidu, in ta teden bo letos prvi teden v novembru!

*** Zloben požig.** Pri posestniku Vovku p. d. pri Plitvi na Viču je letos že trĳkrat zapel na strehi rdeč petelin. Nedavne noči so opazili ljudje, da je zopet švignil plamen z Vovkovega kozolca, ki stoji tik nad hišo. Ljudje so takoj hiteli gasiti in je kmalu zapel tudi gasilski rog. V kratkem so bili na mestu in pri delu domaĳi gasilci ter njihovi tovariši z Brda. Z zdruţenimi moĳmi so slednjiĳ požar omejili, vendar je kozolec pogorel skoraj do tal. Poprĳe so bile v nevarnosti ne samo Vovkova hiša, marveč tudi sosedni domovi. Vovkovim je letos spomladi pogorela hiša. Že prej pa gospodarsko poslope V vseh primerih je zaĳelo goriti ponoĳi, tako tudi sedaj. Viĳani pravijo, da je na delu zlobna roka, a je vsakokratna preiskava ostala brezuspešna. Zadnji požar je napravil posestniku Vovku nekaj nad 5000 Din škode.

»Vi ste poznali navade pokojnika in njegove znanee, ki je z njimi obĳeval. Ali morda kaj sumite, kdo bi mogel biti zloĳinec?«

»Če bi kaj vedel ali vsaj sumil, ne bi čakal vabila, k sodišĳu Banĳni direktor Koren ni imel sovraţnikov kolikor je meni znano, zato sodim, da je postal žrtev roparskega morilca«

»Preiskava ni doslej pokazala ničesar, kar bi podpralo tako domnevo. Ali se še spominjate, kdaj ste zadnjiĳ videli svojega prijatelja?«

»Zjutraj onega usodnega dne sem govoril z njim, »je izjavil Lipovec hitro. »Dogovorila sva se bila za skupen sprehod in sva potem zajtrkovala skupaj v restavraciji. Pri stiriĳ letnih ĳasih.«

»Pa niste opazili pri banĳnem direktorju ničesar, kar bi se vam zdelo ĳudno?«

»Prav ničesar. Bil je zelo dobre volje in pogovarjala sva se o zabavnem potovanju, ki sva ga imela v naĳrtu za prihodnji mesec.«

»Koliko je kazala ura, ko sta se loĳila?«

»Do minute natanĳno vam ne morem povedati, mislim pa, da je bilo okoli 14 ure.«

»Ali se pozneje nista veĳ videla?«

»Ne.«

Preiskovalni sodnik je pritisnil na zvonĳek.

»Gospodiĳna Planinĳeva« je zapovedal vstopiĳšemur slugi. »Dama ĳaka v sobi za priĳe.«

Rihard Lipovec si je nekoliko vznemirjen gladil brado. »Ali že lahko odidem?« je vprašal s precej vidno nestrpnostjo, a preiskovalni sodnik je odĳimal.

»Še trenutek, gospod Lipovec! Izvolite za ta ĳas sedeti na enega izmed tistihle stolov.« Oznaĳeni stolci so stali tako, da jih osebe,

ki so prihajale, niso takoj vidile, in Vera, ki je takoj nato prišla v sobo, ni mislila na to, da bi obrnila glavo v ono smer. Stopila je s hitrim in proţnim korakom k mizi preiskovalnega sodnika. Njen obraz je bil isto miren, toda pozezi na obeh konĳih usnice sta vendar kazali, da n resnosti poloĳaja ni prav nič dvomila.

»Gospodiĳna, medtem ste gotovo premišlali o svojih doţivljajih tistega veĳera in se vprašali, ali ste vse prav povedali. Če želite zdaj svoje prejšnje izjave popraviti, vas prostim, da to storite.«

»Nimam ničesar popravlĳati,« je odvrnila odloĳno. »Povedala sem vam polno resnico in vse, kar vem.«

»Tudi glede te podobe vztrajate pri svoji prejšnji trditvi?«

»Da.«

»Tako torej, gospod Lipovec, prosim vas, da še enkrat stopite bliĳe!... Ali je ta tisti gospod, ki ste ga sreĳali, ko ste zapustili Korenovo stanovanje?«

Če ne bi bila njegova pozornost veĳala izkljuĳno le mlademu dekletu, bi bil sodni svetnik morda vendarle preseneĳen opazil ĳudno izpremembo, ki se je izvršila na Lipovevem obrazu. Lipovec je za trenutek temno zardeel, nato pa smirno pobledeel. Njegove temne oĳi so se široko odprle in v njih se je pojavil izraz groze. Toda ti znaki velikega strahu so že spet izginili, ko se je preiskovalni sodnik obrnil proti njemu in se dvĳnil, da bi stopil bliĳe k mladi dami. Zdaj je bil Lipovec že spet samozavesten domiĳavec, ki se z niĳemer ne da spraviti iz ravnoteĳja. Prisiljeno samozavesten nasmeh je bil na njegovih usnicah in sodni svetnik bi moral biti paĳ boljši po-

znavalec ljudi, kakor je v resnici bil, da bi opazil to prisiljenost.

Drzno je pogledal Lipovec naravnost v Verin obraz. Vera pa ga je komaj površno osvrĳnila s pogledom in je že rekla:

»Da, on je! Če bi bil doslej še moĳen kak dvom, zdaj vem, da se ne motim.«

»Ali b sme! morda vedeti, kaj to pomeni?« je rekel Rihard Lipovec z dobro ponarejeno nim zaĳudenjem. »Čisto nič se ne spominam, gospodiĳna, da sem vas že kdaj videl.«

»Vi ste vendar bili, ki sem vas sreĳala v veĳi hiše desete v Zavrtini ulici. Vi ste me tedaj gledali prav tako, kakor me gledate zdaj. Zato sem si zapomnila vaĳ obraz.«

Mlad lahkoĳivec se je nasmehnil. »ĳudno, da sem mogel tako zanimiv dogodek ĳisto pozabiti! Tudi jaz nimam slabega spomina za obraze, zlasti ne za obraze lepih dam. Kdaj ste me pa sreĳali, ĳe mi dovolite to vprašanje?«

»Sami veste prav dobro, da je bilo to zveĳer 17 tega meseca malo pred dvajseto uro.«

Rihard Lipovec je skomignil z rameni in njegove usnice so se posmehljivo skremĳile, ko je rekel: »Zelo mi je ųal, a tokrat se zanesljivo motite, gospodiĳna! V tistem ĳasu sem bil v ĳisto drugem delu mesta, namreĳ na ųelezniški postaji in sem se odpeljal z vlakom ob 20 uri.«

Vera je molĳe obrnila obraz od njega. Preiskovalni sodnik pa ki se ni v pogovor obeh zasliĳancev vmešal niti z eno besedo, temveĳ je ves ĳas le ostro opazoval mladenko, je rekel s poudarkom in resno:

»Gospodiĳna Planinĳeva, ali zdaj priznavate, da ste se motili?«

(Dalje)

* **Velik požar.** Oni dan popoldne je začelo goreti pri posestniku Sušniku Janezu v Tučni pri Kamniku. Ogenj se je pojavil v gospodarskem poslopju, kjer so bili spravljene vsi letošnji poljski pridelki in okrog 35.000 kg sena. Ogenj se je razširil z bliskovito naglico in objel celo poslopje, od tu pa se je razširil na hlev in poleg stoječo drvarnico. Vsa tri poslopja, ki stoje drugo poleg drugega pod istim krovom, so pogorela do tal. Rešiti niso mogli ničesar, razen 15 glav goveje živine iz hleva. Gasilci niso mogli gasiti, ker v bližini ni nikjer večje množine vode. Sosedje in gasilci so se radi tega omejili le na obrambo bližnjih poslopij, katera so obilavili z vodo iz škafov. Le njihov požrtvovalnost se je zahvaliti, da požar ni zajel sosednjih poslopij, ker bi v tem slučaju bile posledice katastrofalne in bi lahko pogorela cela vas. Kako je požar nastal se ni moglo ugotoviti, pač pa obstaja sum, da so ogelni zaneti otroci, ki so se igrali na skednju. Nameren požig je izključen, ker je bil posestnik Sušnik zavarovan samo za 11.000 Din. škoda pa znaša okrog 80.000 dinarjev.

* **Požrešni tatovi.** Pri veletrgovcu z vinom g. Ferdu Vodetu v Kapliji vas' so vlomilci v sredo ponoči vlomili v shrambo, v katero so prišli skozi dvorišče. Odnegli so okrog 5 kg suhega mesa, razne salame, klobase, mast, sladkor, rž, kavo, skratka shrambo so popolnoma izpraznili, da ni ostalo v njej niti najmanjše stvari. Škoda znaša okrog 3.000 Din. Storilcem se na sledu in upamo, da bodo kmalu v rokah pravice.

* **Uboj pri vašovanju.** V Oseku pri Sv. Trojici v Slovenskih goricah je 21-letni posestniški sin Vinko Špandl iz ljubosumja zaklal 32letnega posestniškega sina Antona Marjerja, ki se je pod oknom Plohlrove hiše razgovarjal z izvoljenko. Ma'er je ob'ežal z razparanim trebuhom in kmalu izdihnil. Ubijalca so aretirali.

* **Žrtev napada.** V mariborsko bolnico so pripelali posestnika Blaža Hodnika iz Reke. Ležal je z razbito lobanjo tri dni v globoki nezvesti. Prvotno so domnevali, da je Hodnik postal žrtev prometne nesreče, orožniki pa so sedaj ugotovili, da so ga napadli trije mladeniči in se maščevali, ker jih ni sprejel v službo. Hodnik je vsled hude poškodbe popolnoma izgubil dar govora.

* **Požar na Dravskem polju.** Nedavno noč se je vnelo gospodarsko poslopje prevžitkarja in bivšega trgovca g. Skribe v Strgonju. Škoda znaša okrog 15.000 Na sumu je zločinec maščevalec.

* **Obsojeni razpečevalec ponarejenih kovancev.** Mali kazenski senet mariborskega okrožnega sodišča je on dal obsoditi 24letnega delavca Antona Cafuto iz Spodnje Korene na 7 mesecev in 15 dni strogega zapore, na plačilo 500 dinarjev in na izgubo časnih državljanskih pravic, ker je dne 26. julia t. l. pri Sv. Martinu pri Vurbergu skušal spraviti v promet 20-dinarske ponarejene kovance. Ko so ga orožniki aretirali, pa jim je ponudil 30 dinarjev, če ga izpustijo ter ga ne prijavijo.

* **Šest razbojnikov na vešalih.** Oni dan so bili obešeni v Zaječaru štirje razbojniki Avram Žulica, Stanoje Ričic, Nikola Lapatanovič in Gjorgje Trajković, ki so napadli na poti Bogojev kmet-Majdan Pek poštni voz v katerem je bilo 300.000. Ubili so voznika Gjorgja Sarbuloviča ter smrtno ranili orožniškega spremljevalca pošte Radomirja Trebačevca. Vsi štirje so bili obsojeni na smrt in davi so bili v Zaječaru obešeni. Drugo jutro sta bila pa obešena v Zaječaru še Bogob Stankovič in Milorad Petrovič, ki sta napadla in ubila bogatega kmeta Stojana Dumitraškoviča.

* **Rdeči petelin.** Pri Sv. Martinu na Pohorju je v viničarih davčnega upravitelja Draga Čaplaka iz Slovenske Bistrice nastal požar, ki je v kratkem času unedel vse poslopje do tal. Škoda znaša okoli 10.000 Din. Sumo, da je bil ogelni podtaknen.

Po Sloveniji gre glas: 'Domovina' je za nas!

POPOTNIKOVA TORBA

Počastitev spomina

dr. Janžeta Novaka

Notranje gorice, 19. oktobra.

Včerajšnje slavlje v spomin delavnega in borbenega člana »Preporoda« ter kmetskega socialnega reformatorja dr. Janžeta Novaka je v našo lepo vasico na meji med mehkim in kraškim svetom privabilo mnogo pokojnikovih sodelavcev in prijateljev, čeprav jih je tudi mnogo manjkalo. Prireditelj je znova pokazala, kako velik ugled in kakšno spoštovanje je užival pokojnik v vseh slojih naroda, saj so prišli počastiti njegov spomin zastopniki vseh stanov, a zlasti najsiromašnejših, ki jim je bilo v največji meri namenjeno Janžetovo delo. Na njegovo rojstno hišo smo v spomin in za zgled mladini vzdali ploščo z napisom »Rojstni dom slovenskega kladivarja in kmetsko-delavskega borca Janžeta Novaka«, sredi vasi, kjer se kmetski očanci navadno zbirajo k pomenku in posvetovanju, so mu vsadili spominsko lipo, ki naj še pozne rodove spominja na našo dolžnost do borbe za steber našega naroda, za našega kmeta. Na pokopališču na smo mu postavili prav tako lep spomenik, ki naj bo pokojnemu edina skromna zahvala našega naroda. Trije lepi spomeniki: beseda živim na rojstni hiši, beseda mrtvemu nad grobom in lipa, pod katero naj se zbirajo naši ljudje v pomenku za borbo in nadaljevanje vzglednega Janžetovega dela.

Po jutrnji zadušnici so se spominu pok. Janžeta Novaka najprej poklonili nad njegovim grobom, kjer sta v lepih govorih opisala Janžetovo delo predsednik starešinske organizacije »Preporoda« g. dr. France Kovič in podpredsednik iste organizacije ter Janžetov sovrstnik g. Rajko Pavlin. Prapor ljubljanskega Sokola III., ki ga je bil ustanovil pok. dr. Novak, in prapori raznih Društev kmečkih fantov in deklet so se sklonili nad grobom in znova počastili Janžetov spomin. Takoj zatem je bila na drugem koncu vasi, na pokopnikovi rojstni hiši odkrita spominska plošča. Navzoče je najprej pozdravil starešina Notranjih goric in Plešivca g. Kušar, slavnostni govor pa je imel Janžetov učenec in sodelavec, ljubljanski odvetnik g. dr. Viktor Maček, ki je v izredno lenih besedah podal živo življenjsko sliko dr. Novaka. Končno je iznegovoril še starosta ljubljanskega Sokola III. br. Urbančič, ki je zlasti poudarjal Janžetovo borbo za narod in sploh za nacionalizem. Kot zadnji je iznegovoril zastopnik mladinskega »Preporoda« in je v njegovem imenu nad ploščo pritrdil len venec.

Lena dopoldanska slavnost je bila s tem zaključena, popoldne pa so sredi vasi vsadili še spominsko lipo in sta ob tej priliki imela nagovore g. Blaž in Kronovšek, ki sta predvsem poudarjala pokojnikovo delo za prenosnega kmetskega človeka. Za zaključek so domači fantje iz Podneči priredili tesaško tekmo, ki je prav lepo uspela in vzbudila veliko zanimanja.

Gorogranski strah

pod ključem

Kamnik, 18. oktobra.

Orožniška patrula, obstoječa iz narednika Šerjaka Antona ter kaplarjev Langenfusa in Kovačevića, je preteklo soboto aretirala na Gozdu pri Kamniku nevarnega vlomilca Ivana Bezovška, ki je že dolgo strahoval okolico Gornjega gradu. Nevarni zločinec je bil meseca junija zaradi raznih tatvin in vlomov aretiran v Kamniku, kamor je pribežal iz Gornjega grada. Po zaslišanju v Kamniku so ga takrat orožniki odpeljali v Gornji grad, da ga na mestu zasli-

šijo in rekonstruirajo vlome, pa je med zasliševanjem skočil skozi okno prvega nadstropja in pobegnil. Potem so se vrstile tatvine in vlomi drug za drugim in po načinu vlomov so orožniki vedeli, da jih ima na vesti Bezovšek. Bili so mrzlično na delu, da bi tega nevarnega vlomilca spravili pod ključ. To se jim je sedaj tudi posrečilo.

Orožniška postaja je bila obveščena, da se skriva Bezovšek pri posestniku Senožetniku Alojzu na Gozdu pri Kamniku in sicer na kozolcu, ki stoji v neposredni bližini njegove hiše. Takoj se je odpravila patrula na zasledovanje. Ko so prispele do kozolca, so ga z veliko opreznostjo obkolili in pregledali. Našli so Bezovška v senu in takoj se jim je postavil v bran z revolverjem v roki ter jim zagrozil, da bo vse postrelil. V nevarnosti za lastno življenje, so mu orožniki napovedali aretacijo in ko je Bezovšek uvidel, da jim ne bo kos, se je mirno udal. Prignali so ga močno uklenjenega v Kamnik na orožniško postajo. Pri zasliševanju je skesano priznal vse tatvine in vlome. Teh grehov ima precej na vesti. Priznal je tatvino pri posestniku Storglju Ivanu v Štajngrobu, kjer je ukradel večjo vsoto denarja in uro, dalje tatvino pri posestniku Francu Martinu v Mozirju, kjer je iz spalnice odnesel vse posteljno perilo in vse, kar se je le dalo odnesti. Pri vlamu v Sv. Florijanu pri Gornjem gradu je z orožjem v roki zahteval denar od posestnice Štiglic Jožefe. Da bi jo čim bolj ustrašil, je z revolverjem celo dvakrat ustrelil v zrak. Največji vlam pa je izvršil pred kratkim, t. j. 27. septembra, ko je v Podhomu pri Gornjem gradu vlomil v stanovanje Fedran Marije, kateri je ukradel 14.000 dinarjev gotovine, 2 zlatnika po 10 kron, 1 zlatnik Marije Terezije, srebrno moško uro, daljnogled in hranilno knjižico glasečo se na ime Fedran Ivana v znesku 76.178 dinarjev. Priznal je tudi vlam pri gostilničarju Savinšku Ivanu v Novi Štiti, kateremu je odnesel 3200 dinarjev v gotovini in zlat prstan, katerega so pri aretaciji še našli pri njem. Možakar je živel zelo razkošno, saj je od nakradenega denarja potrošil skoro 10.000 dinarjev, pri aretaciji pa so našli pri njem samo še 6.000 dinarjev.

Zločinec je vsa dejanja priznal zelo hladnokrvno in ni pokazal pri tem niti najmanjšega kesanja.

Roparski napad

Stična, oktobra.

Aprila meseca je minulo šele 3 leta, odkar je bila na tako zverinski način umorjena Malči Anžlovarjeva v Sv. Roku pri St. Vidu pri Stični, pa še bila nesrečna družina zopet deležna roparskega napada. V noči na prejšnjo sredo okrog ene po polnoči sta dva neznanca vdrla v sobo, kjer spe Anžlovarjevi. Prvi, maskiran z veliko brado, je stal pri vratih, dočim je drugi, držeč v eni roki samokres, v drugi žepno svetiljko, vse speče zbudil in z dokaj prijaznim nastopom zahteval od starega Anžlovarja, ki stopa letos v 85. leto, denar in zlatino. Ko pa si je po prvem presenečenju Anžlovar opomogel, se začel klicati na pomoč, kar pa je naslednji hip ropar preprečil s tem, da mu je nastavil samokres na prsi in mu zagrozil, naj bo tiho, sicer se bo končalo za Anžlovarja tragično...

Poleg speče nečakinja 14letna Milica Hrovčeva, ki je vsa trepetala v strahu, pa je med tem skušala priti na prosto, hotela armirati sosedo; pri vratih pa je nalebela na drugega roparja, ki ji je zastavil pot in jo zapodil nazaj. Med tem je pa mama Anžlovarjeva pod silo groženi in v silnem strahu izročila roparju nad 400 Din. kolikor je pač imela, vendar je neznanec vztrajal pri tem, da mu morajo izročiti »jurje« in cekine. Le na miho prošnjo »gospod, pustite nam življenje«, sta se dala roparja omehčati in sta pobegnila v noč.

Zjutraj je sosed g. Pevec napad prijavil orožnikom, ki so šli pridno na de'lo. Kako sta roparja vdrla v hišo, še ni znano; ker pa se nikjer ne pozna nastilje pri vratih ali drugje, obstoja sum, da sta se v mraku skrilila v klet in ponoči opravila svoje delo. — Mala Milica pripoveduje vsa prestrašena, da je bil en ropar velik mož in kolikor je mogla dognati v odsevu žepne svetiljke, je imel na sebi rujavo obleko, dočim je bil drugi manjši.

Roparski napad je dal povod, da se širijo med ljudmi najfantastičnejše govorice; obenem pa vsi globoko sočustvujejo s starimi Anžlovarjevimi, ki jih usoda tako kruto preganja. Vsi pa želimo, da bi brezvestneža čim prej prišla v roke pravice.

Del monštrance v turščevini

Petrovče, sredi oktobra.

Konec septembra je bilo vlomljeno v znano romarsko cerkev v Petrovčah. Dosedaj neznanj vlomilci so odnesli iz cerkve, oziroma iz zakristije en star srebrni in pozlačen kelih, staro žensko zapestno uro, dve majhen rjav usnat kovčeg, iz tabernaklja, ki je bil pa zaklenjen, pa monštranco z Na'svetjšim, ki je bila težka 4 do 5 kg in je bila srebrna in pozlačena. Iz cerkvenega nabiralnika je bilo ukradenega nekoliko drobiža. Nekaj škode je tudi pri zlomljenih oknih in vratih.

V isti noči je moral isti vlomilec odpreti s ponarejenim ključem kovačnico Koširja Ervina iz Petrovč, kjer je vzel nekaj železnega orodja, ki ga je rabil pri vladu v cerkev in ga tam tudi razbil.

V jutru po izvršeni tatvini je neki hlapec iz Levca opazil na nekem kozolcu v Levcu na samotnem kraju nekega moškega, ki je tam v koruzni slami spravljaj neke predmete. Ta moški je govoril v srbohrvatskem jeziku, nosil pod levo pazduho culo, povito s črnim suknom, ter je odšel proti Celju. Tedaj se ta hlapec za omenjenega moškega ni mnogo zanimal in tudi v kozolcu ni za njim pregledoval. Šele nekaj dni nato je na kozolcu našel v koruzni slami spodnji del monštrance s podlogo, robovje od ukradenih talarjev in železni list, s katerim je prežagal okenski križ.

Vloma in tatvine je osumljen neki krošnjar z manufakturnim blagom, katerega osebni opis se strinja, poleg tega je pa tudi pisava, ki je bila najdena v Petrovčah slična njegovi pisavi.

Družina na begu z ognja

Deset ljudi se je rešilo,
domačija je zgorela

Ptuj, 17. oktobra.

Ob državni cesti proti Mariboru, med hajdinsko šolo in Slovensko vasjo, stoji vas Skorba, v njej pa je na lični domačiji prebivala družina Jerneja Kolariča. Usodna nesreča je hotela, da je lepa domačija danes skoro do tal uničena kot žrtev zagonetnega požara. Ogenj se nastal sredi noči. Ker je bila domačija s slamo krita, je bilo mahoma vse v ognju: hiša z gospodarskim poslopjem, vsi hlevi in skednji. Strahovito pokanje desk, ki so naglo zgorevale, je zbudilo gospodarja Jerneja in njegovo ženo Marijo. Planila sta iz postelje in posrečilo se jima je beg iz goreče hiše. Toda, kaj se bo zgodilo z njunimi osmimi otroki ki so spali v zadnjem delu hiše, v posebni kamri? Otroci so stari od dva do 16 let. Silno pokanje je tudi nje prebudilo in pogumno so se začeli poganiati skozi okno vsi povrsti: Marija, Francek, Francka, Rozalija, Katarina, Rezika, Fric in Ivan. Veža je bila že vsa v plamenu in tam niso mogli bežati, zato je bila res vsa sreča, da okno njihove kamre ni bilo omreženo z železnim križem,

sicer bi vseh osem siromačkov našlo grozno smrt v plamenih.

Vaščani so kmalu prihiteli na pomoč in so pomagali reševati živino. Vendar pa je poginila v plamenih lepa telica, vredna 1000 Din, eno svinjo pa so opečeno izvlekli iz ognja. Vaščani kakor domači so žalostno gledali, kako je ogenj neusmiljeno uničeval domačijo. S poslopji vred je pogorela tudi vsa oprava, vsa obleka, šivalni stroj, gospodarsko orodje, ves letošnji pridelek, da je družina v eni sami noči prišla na beraško palico. A to še ni bilo dovolj, ogenj se je preselil tudi na gospodarsko poslopje Neže Zelezingerjeve, ki so ji takisto pogorela vsa gospodarska poslopja, a hišo so gasilci rešili. Na pomoč so prihiteli gasilske čete iz Hajdine, Ptuja in Gereče vasi. Toda ob silnem pomanjkanju vode se reševalna akcija ni mogla razviti. Vaščani so s škafi prinašali vodo iz studencev. Tako se je posrečilo vsaj to, da so preprečili nadaljnje širjenje požara, ki bi lahko uničil vso vas, saj so poslopja vsa krita s slamo. Domačija Frana Miheliča je že pričela goreti, pa se je gasilec posrečilo ogenj zadušiti. Ta požarna katastrofa naj bo nov opomin oblastvom, da začnejo po vaseh, kjer ni tekoče vode, graditi požarne vodnjake ali vsaj cisterne za zbiranje deževnice. Posestnik Jernej Kolarič trpi okrog 60.000 Din škode, Neža Zelezingerjeva pa okrog 20.000 Din. Oba sta le nizko zavarovana. Vzrok nastanka požara ni znan. Možno je, da se je vnelo zaradi slabega dimnika, prav tako na je verjetno pri sedanjih razmerah na Dravskem polju, da je zanetila zločinska roka.

* **Odstop Nikole Uzunoviča.** Nikola Uzunović je podal ostavko na položaj častnega predsednika Jugoslovenske nacionalne stranke. Uzunović je sporočil ta sklep predsedstvu JNS s kratkim pismom, v katerem pravi: »Ker mi tudi častno predsedstvo stranke nalaga gotove obveznosti in dolžnosti, ki mi jih morda ne bo mogoče izpolnjevati, se s tem zahvaljujem za to izkazano mi čast.«

NAŠI NA TUJEM Prosvetno slavlje rojakov v Clevelandu

Cleveland, oktobra.

Že leta 1920 je mestna uprava v Clevelandu sklenila izraziti posebno priznanje številnim narodnostim, ki prebivajo v Clevelandu in ki so pomagale, da je Cleveland postal eno izmed največjih mest v Zedinjenih državah. Dolgo se je razpravljalo o načinu tega priznanja in leta 1925. je mestni načelnik Hopkins predložil, da bi se zastopnikom raznih narodnosti dodelila zemljišča v najlepšem mestnem parku. Predstavniki vseh narodnosti v Clevelandu so to ponudbo sprejeli z velikim navdušenjem in vsaka narodnost je organizirala svoj kulturni vrt. Danes je v organizaciji kulturnih vrtov v Clevelandu zastopanih 27 narodnostnih skupin. Mesto je podarilo vsaki narodnosti zemljišče pod pogojem, da bodo predstavniki narodnosti na svoje stroške uredili svoj kulturni vrt in postavili vanj tudi spomenike svojih s'avnih mož.

Irci so si prvi uredili svoj vrt, potem pa so sledili Nemci, Angleži, Poljaki in drugi, zaostali pa tudi niso naši rojaki. Za jugoslovanski kulturni vrt je prispevala vlada Zedinjenih držav okrog 55.000 dolarjev in letos 6. julija so mestni delavci pričeli z graditvijo vrta. Naši rojaki pa morajo prispevati vsega skupaj 6.000 dolarjev in sta od te vsote zbrani že dve tretjini. Vrt bo sredi novembra gotov in 26. novembra se bo vršilo v njem slovesno odkritje spomenika Ivana Cankarja. Ta spomenik je poklonila ljubljanska občina. Primeren podstavek za bronasto soho je vodstvo jugoslovenskega kulturnega vrta že preskrbelo, kmalu pa bo gotov tudi spomenik Simona Gregorčiča, izklesan iz be-

lega granita, ki bo odkrit tudi 26. novembra. Požrtvovalno vodstvo jugoslovenskega kulturnega vrta bo izdalo tudi spominsko knjigo o Cankarju in Gregorčiču.

Slovenci v Ameriki. V Ringu je umrl Franc Slavec, star 63 let, doma z Orlega pri Ljubljani. — V Clevelandu je umrl Jože Majer, star 40 let, doma iz Duševce vasi pri Žužemberku. Smrtno se je ponesrečil v Palmiryju 24letni sin slovenskega farmarja Jože Bitenc. Ubilo ga je, ko se je razletela pnevmatika na kolesu tovornega avtomobila. V Milwaukeeju je umrl Fred Kuhar, star 42 let, doma z Gorenjskega. V istem kraju sta umrla Miha Stenard, star 65 let, doma iz Celovca, in Lucija Valnerjeva, stara 80 let, doma iz Rožne doline na Koroškem.

V Milwaukee se je obesil Jože Blažič, star 43 let, doma iz Rečice v Savinjski dolini. Bil je leto dni brez dela in to ga je naibž pognalo v obup. V istem kraju se je odigrala presrešljiva družinska tragedija. Franc Bačun, star 55 let, je ubil svojo 47 let staro ženo Marijo, potem si je na končal življenje. Ženo so našli z razbito glavo v spalnici, moža pa s prerezanim vratom v kleti. Zapustila sta sina edinca Franceta, starega 24 let. Oba sta bila doma iz Ljubna in v Ameriki sta bila že okrog 30 let. Bačun je bil po poklicu mizar. Več let je pa imel tudi gostilno. Povod za strašno tragedijo je dal prepir med zakoncem. V Clevelandu je utonil Franc Trajnik, star sedem let in pol. S svojimi sestricami je lovil ribe, pa mu je spodrsnilo in padel je v vodo. V bližini kraja Chardon se je smrtno ponesrečil Janez Mislej, star 48 let, doma iz vasi Dobropole pri Vipavi. V Pueblu se je pa smrtno ponesrečil v jeklni Jakob Hönigsman, star 61 let, doma iz Semiča. Ubil ga je električni tok. V Clevelandu sta umrli Ana Gurstinič, rojena Segutin, stara 55 let, doma iz vasi Hotična na Primorskem in Ana Primožič rojena Jakomon, stara 39 let, doma iz vasi Kobet na Primorskem. V Johnstownu je umrl Janez Škof, star 75 let, doma iz vasi Martink pri Rakeku. V Roskinghamu je umrl Martin Zalar, star 60 let, doma z Unca pri Rakeku.

Dortmund-Dorstfeld, (Nemčija). 8. oktobra smo pokopali po dolgotrajni in mučni bolezni priljubljenega tovariša, Jurija Pohlevna v starosti 69 let. Pokojni se je rodil 1. aprila 1867. v Črnem vrhu. V Nemčijo je prišel 1897. leta. Bil je zaposlen v rudniku. — Zgubili smo pionirja-člana Jugoslovenskega Nacionalnega društva in brata »Domovine.« Kako je bil priljubljen je pokazal njegov pogreb. Na grob je položil lep venec z našo trobojko, predsednik Privšek v imenu društva in se je z ginljivim nagovorom poslovil. — Bodi mu lahka tuja zemlja. Preostalim pa naše sožalje.

BANKA BARUCH

11. Rue Auber, Paris (9^e)

odpremlj denar v Jugoslavijo po hitreje in po najboljšem denarnem kurzu Vrš vse bančne posle najkulantneje Poštni uradi v Belgiji, Franciji, Holandiji in Luksemburgu sprejemajo plačila na naše čekovne račune: Belgija: št 3064-64, Bruxelles; Francija: št 1117-94 Paris, Holandija: št. 1458-66. Ned Dienst: Luksemburg: št 5067 Luxembourg. — Na zahtevo pošljemo brezplačno naše čekovne nakaznice. 56

DVOJNE TEŽAVE

Lina: »Slišim, da ste se s petdesetim letom začeli učiti klavir! Ali niste imeli težkoč?«

Olga: »O, pač — s sosedo!«

LOVSKA SREČA

Tine: »Ste imeli srečo na medvedjem lovu?«

Tone: »Pa še kakšno! Niti enega medveda nisem srečal!«

Avgust Senoa

KMEČKI PUNT

Vdova se je ustavila in s prekrizanimi rokami upirala svoje bledе oči v gospoda Palffyja, da bi kako uganila iz njegovega lica, ali laže, ali pa govori resnico. Poslanec pa je prenesel njen pogled. Uršula je sklonila glavo in začela razmišljati. Ponudba je res ugodna. Stubički del je mnogo bolši. Vdova je začela na tistem računati: Ponudba je celo zelo ugodna. In navsezadnje si je že tudi želela miru. Prva leta njenega zakona so bila burna in nemirna. Dva kraja sta bila v kraljevin, dve besni stranki velikašev, dve nasprotni stranki med plemstvom; zakoni niso veljali skoro nič, pravico je krojila sabla, sodbe je delil bat. Pokojni Andrej Hening je bil slab človek, ona s šestimi hčerami pa žrtev vsake razbojniške lakomnosti, ki se je skrivala za kako prigolufano cesarsko pismo. Ali se naj spušča v nove pravde? In celo s silnim Andrejem Batorom, prijateljem in ljubimcem kralja Ferdinanda, ki je imel v rokah najvišje sodišče?

Naenkrat je Uršula dvignila glavo in rekla Palffyju mirno:

»Plemeniti gospod! Stvar, o kateri sva se dosedaj do s tega nagovorila, je zelo važna in se tiče vse moje obitelji. Jaz vaše zakone nekoliko poznam, toda stvar je treba najprej premisliti, potem pa se tudi pogovoriti z ostalim sorodstvom. Vprašala bom svoje zete in tudi podbana Ambroža. Več oči več vidi. Potrpajte torej dotle! Ne pravim, da ponužne pogoje naravnost odbijam, ne da jih sprejemem.« Bodite med tem moj gost in se poslužite kakor daste doma, kakor da je ves grad vaš. Čez nekaj dni boste lahko velmožnemu gospodu Andreju Batoru sporočili, kako smo se pogodili. Ker pa imajo možje hladne so kri in več spretnosti, bom poverila ves dogovor svojemu zetu Mihaelu Konjskemu, ki je lani pri banu vložil tožbo. On je začel vojsko, on naj tudi sklene mir, če je mogoče.»

»Srečen bom«, je odvrnil z uljudnim smehljajem Madžar. »Če bom lahko pritisnil pečat pod spravo dveh tako mogočnih rodbin. Dobra slutnja mi pravi, da bo do mira tudi prišlo.«

»Bodi tako ali tako«, je končala gospa Uršula ostro. »to pomniš vi in vaš gospodar, da Uršula Heningova ne pozna šale. Če se bo v tej stvari pokazala najmanjša prevara, pri božjih ranah prisežem, da bo hud in da bo brez usmiljenja tekla kri. Sedu pa lahko noč.«

Uršula je mahnila Palffyju z roko, on pa se je čudni ženi globoko poklonil in je šel spat v sobo, ki mu jo je Ivan pripravil v zadnjem stolpu gradu.

II.

Štiri dni po razgovoru z gospo Uršulo je rano zjutraj gospod Palffy pred Susjedom skočil na konja in z roko zamahnil v slovo Mihaelu Konjskemu, človeku močne in visoke rasti, ki je bil spremlj madžarskega gosta do vrat.

»Zbogom, plemeniti gospod!« se je nasmehnil Batorov poslanec, »čez nekaj časa se bomo spet videli!«

»Drago mi bo«, je odvrnil Konjski in se resno poklonil.

»In tudi meni je drago, da se prijateljski ločimo. Čez dva dni bom prišel nazaj in pripeljal s sabo Grgo Dombrova. Dobro bi bilo, če bi do tedaj sestavili inventar.«

»Ne delajte si skrbi zaradi tega. Bom že poskrbel.«

»Hvala vam torej in zbogom!« je končal Madžar in z veselim licem odbrzel proti Zagrebu.

Gospod Palffy ni svojemu konju prav nič prizanašal. Brez usmiljenja mu je z ostrigami zbadal rebra, tako da se je videlo, kako zelo se mu mudi. Ne oziraje se niti na levo ne na desno je zdrvel skozi Stanjevec, Vrabče, Čnomerec. Lice se mu je še bolj razvedrilo, ko je na jutrnjem nebu za gor-

skim obzornikom zagledal stolp svetega Kralja.

Močno je nategnil konju uzdo, mu legel na vrat in še bolj pognal, tako da so ga kmetje, ki so ob vrtovih llice šli v mesto, začudeno gledali. Breobzirno je zdril preko trga tridesetorice, krenil pod kapiteljska vrata in se ustavil pred zidano kanoniško hišo nedaleč od frančiškanskega mosta. Ne da bi čakal, da mu kdo odpre, je ročno skočil s konja, odprl mala stranska vrata in vstopil vodeč konja za uzdo. Privezal ga je za steber, stekel po stopnicah in odprl prva vrata.

Tukaj sta sedela pri oknu dva moža; na klopi debelejši mož s silnim trebuhom; podbradek mu je silil izpod lica na črno kanoniško obleko in male, sive oči so veselo mežikale nad večjim, širokim nosom; poleg njega je čepel na stočju suh in bled človek, s kratkimi lasmi in pristrženimi brki. Suhač se je zdel ves zgrbljen v zemljo, med gostimi obrvmi ni bilo videti njegovih oči.

»Hvaljen bodi Jezus!« je pozdravil Madžar veselo, ko je odprl vrata in vrgel svojo kučmo na veliko glinasto peč pri vhodu.

»Na veke amen!« je odvrnil kanonik. »Kakor blisk iz vedrega neba je treščil gospod v moj dom!«

»Kakor blisk!« se je Palffy od srca nasmehal; »toda prečistiti gospod, zviti lisjak ste pa le. Ime vam je Stipo Svesvetiški, držite se prav kakor kak svetnik, pod kožo ste pa polni vragolij. Kaj me niste pričakovali, kaj? Ha, ha, ha! Vi Hrvati ste se takih premetenosti menda od Turkov naučili.«

»O, seveda dragi prijatelj,« se je nasmehnil kanonik in pomežiknil, »če ne od Turkov, pa od vas Madžarov. Vsaj vi ste mojster v tem, prav kakor vaš gospodar. No, pa povejte, kako ste izvršili svoj posel in s čim vam lahko pomagam?« Pri teh besedah je kanonik vstal, zazeהל in pogledal prišleca. Suh tovariš se ni niti premaknil, temveč je Madžara samo postrani ošinil s pogledom.

»O mojih poslih izprašajte, prespoštovani prijatelj! Vrag jih vzemi! Od Požuna do tukaj sem si pretresel kosti na konju da groza! In kako vesele me je čakalo? Da bi imel vsaj opravka s Turkom, dobro! Toda s premeteno babo igrati slepe miši, to je preveč za možaka! Rajši bi slamo jedel! Toda kaj hočem. Začnimo v božjem imenu, če vas je volja!«

»Kakor že!« je odvrnil kanonik.

»Toda prosim vas, poskrbite, da nas ne bo motil kak nepoklican gost.«

»Bom«, je rekel kanonik, »rekel bom svojim ljudem, naj ne pustijo nikogar k meni, in če bi bil tudi sam sveti Peter.«

Debeli kanonik se je zamajal proti vratom in izgnil iz sobe.

»Torej, gospod Jurij,« je začel Palffy in si privihal brke, »ali ste svojemu bratu dopovedali, za kaj gre?«

»Sem in nisem,« je kašljaje odgovoril suhač. Natanko ne, samo od daleč sem namignil. Prave prilike ni bilo. Po vašim navodilu sem šel iz Susjeda v Zagreb, ko ste prišli tje. Rekel sem, da grem k zdravniku radi moje bolezni. Vsi so mi verjeli, celo stara Uršula, ta vrag v ženski podobi. Saj tudi ni nobeno čudo, ker me mrzlica drži kakor v precepu. Prvi dan brata nisem našel. Bil je nekje pri Sv. Ivanu za pričo. Drugi dan pa je prihrumela cela tolpa gospodov kanonikov pod to streho. Najprej je zni pisal Anton Vramec, ki ne govori drugega, ko same babje storijske, potem prepričal vi Fran Filipič, ki Turkom z jezikom seka glave, potem Krsto Mikulič, Ivan Dombrin, Juro Herešinec in kakor že vse te litanije gredo. Pred takimi pričami seveda niti ziniti nisem smel o želji gospoda kraljevega sodnika. Sedaj ste prihrumeli vi, spoštovani

gospod, in čudim se, da ste tako hitro prišli. Baba Uršula je trda kakor oreh in cel advokat. Mnogo sem se trudil z njo, pa je nikakor nisem mogel ugnati. Kako je bilo?«

»Sedaj smo kakor pokopani pod zemljo, plemeniti gospod, ker se, kakor bodo moji ljudje vsakemu rekli, kanonik Stipo Svesvetiški nahaja na svojem posestvu Bijeniku; sedaj lahko začnemo,« reče kanonik in položil svoje debele roke na trebuh.

Palffy je prekrizal noge, naslonil glavo na desni laketi in vihač svoje brčice začel govoriti:

»Tale vaš brat prespoštovani gospod prijatelj vam je menda pač že tako daleč namignil, kakšne opravke imamo. «Kanonik je prikimal.

»Dobro. Toda da bo platno bolj močno, bomo še enkrat uredili vse niti. To je torej glavna stvar. Mojemu velmožnemu gospodu Andreju Batoru gre polovica Susjeda in Stubice po darilnem pismu kralja Ferdinanda.«

»Vem,« je rekel kanonik.

»Dobro,« je nadaljeval Madžar. »Moj gospodar je užival po ovico dohodkov, polovico pa Heningovci. Batorov del je upravljal tale vaš brat Jurij Svesvetiški, ki ga stara Heningovica sramoti in toži.«

»Vem,« je zopet potrdil kanonik.

»Nečesa pa prečistiti moj prijatelj, ne veste. Moj gospodar, kraljevi sodnik stanuje pri Požunu. Vaša Hrvatska in ž njo vred Susjed in Stubica pa sta daleč v stran. Saj vam Turki vsak dan želijo dobro jutro. Vi se jih sicer otepete in branite, toda sreča je opoteča; lahko bi se zgodilo, da bi prišli turški konji na sredo Zagreba, od Zagreba do Susjeda pa ni daleč. Res, junaki ste, junastvo pa potrebuje rumenjakov, toda kraljeva mošnja je prazna. Torej, moj gospod se boji za Susjed in Stubico, ki tako na lasu visi. Rad bi se te skrbj rešil, toda pri tem bi ne maral kaj izgubiti. To je vražja stvar. Kaj naj stori? Prodati mora vse, in dobro prodati. Kaj ne? Seveda! Toda to ni tako lahko. Stara Urša ima oster jezik in še ostrejšje kremplje, brate moj! Cel advokat je. Moj gospod je dolgo o vsem tem razmišljal in je že tudi našel kupca. Popolnoma slučajno.«

Prečistiti gospod Stipo je pripovedovanje Batorovega poslanca poslušal z vedno večjim zanimanjem, vedno bolj na široko je odpiral oči, toda rekel ni nič.

»Vidite, bilo je tako,« je nadaljeval Palffy. »Lani osmega septembra je dal naš svetli gospodar v Požunu svojega sina Maksa kronati za apostolskega kralja. Vas Hrvatov je bila navzoča cela truma pod vodstvom kneza Nikole Zrinjskega. Baš so praporščaki stali okoli kronskega griča in na njih čelu je stal z veliko ogrsko zastavo v rokah veliki konjušnik Franc Tahij, po rodu Hrvat, dasi je njegov ded bil iz čiste madžarske krvi. Toda gospod Tahij je svoje pokolenje popolnoma pozabil, prišel je k vam in se na vaši strani pretepa s Turki.«

»Da, da,« je pripomnil kanonik. »Gospod Tahij je vražji človek. Res da je velik junak, toda domači ljudje se ga bolje prav tako kakor Turka, ker kamor stopi njegova noga, trava več ne zraste.«

»Ko se je torej veliki konjušnik, držeč zastavo, na konju značil in od bolečn protina zvilal lice, je prijahal na vranca kraljevi sodnik, moj gospodar in dejal Francu Tahiju: »Pozdravljen, brate! Za Boga, kako dolgo se že nisva videla. Kakor kak medved čepiš v svojem kotu med Savo in Dravo. Kako je s teboj?« — »Kako naj neki bo!« — »Kakšna tegoba te tare?« — »Troja! Najprej protin, ki me neusmiljeno ščiplje, drugič Turki, ki vedno huje pritiskajo in tretič moj ljubí svak Nikola Zrinjski. Svoji sestri Jeleni je podaril Božjakovino, toda letos poleti nas je nenadoma napadel in vrgel mene in sestro čez prag. Lep brat, kaj ne? Nikola je hušji ko Turek.« — »To vašo pravdo poznam, Nikola je pač Nikola in kralj se Zrinjskih boji. Kje pa živite navadno?« —

(Dalje)

× **Pariška zavetišča za plinske napade.** Mesto Pariz naglo gradi 130 podzemeljskih zavetišč, ki bodo služila prebivaštvu v primeru plinskih napadov. Nahajajo se v bližini največjih postaj podzemeljske železnice. Ta teden je bilo gotovo prvo izmed njih in sicer na Place de Fête. Leži 25 m pod cesto, lahko sprejme do 8 tisoč ljudi in ima neprodorna železna vrata. Slednja se zaprejo pet minut po trobljenju, ki označuje napad. Notri nameščena prezračevalna naprava razprši strupne pline tudi v primeru, da bi odpovedala vrata in zanesljivo obvaruje življenje v zavetišču skritih Parižanov. Do konca tega leta bodo gotova tudi vsa druga zavetišča.

× **Štedljiv kralj.** Londonski kralj pomeni, da se je kralj Edvard VIII. odločil za ščušnjo v vsakem pogledu. Tako je za vožnjo v Balmoral uporabil navaden brzi vlak in se odpravil dvornemu vlaku, kar pomeni za vožnjo tja in sem prihranek 540 funtov šterlingov (14.000 Din).

× **Najdražje ceste.** Nemčija gradi najmodernejše avtomobilske ceste, ki so pač edinstvene vsaj v Evropi, toda tudi pram najdrage. Do konca januarja je bil izračunjen promet 90 milj Hitlerjevih cest. Vsaj ena od teh najmodernejših avtomobilskih cest v Nemčiji bo merila 4.500 milj. Pa dveh letih in pol, kolikor časa že grade Hitlerjeve ceste, uspeh ni posebno velik, ni čudno, če vemo, da mora biti do konca tega leta dograjenih 250 milj novih cest. Zde rdeči Nemci, da je v gradnji 1.500 milj, toda mnogih odseki so šele v prvih začetkih gradnje. V začetku so računali, da bodo znašali stroški za en kilometer Hitlerjevih cest približno en milijon mark. Do konca januarja tekočega leta so pa znašali stroški 720 milijonov. Dograjeni del ceste je večji okoli 200 milijonov. To pomeni, da so stroški skoraj dvakrat tako visoki, kakor se je prvotno računalo. 20 milijonov mark za en kilometer, to je pač najdražja cesta na svetu. Za približno bodočnost računajo Nemci stroški 940.000.000. Upanje, da bi z gradnjo novih cest odpravili ali vsaj znatno omili brezposelnost se je tudi izpolnilo sam deloma. Navzlic razmeram ugodnemu vremenu je bilo zaposlenih v januarju pri gradnji cest okrog 67.000 delavcev ter 6500 uradnikov in delavodij. To pa za armado brezposelnih v Nemčiji ne pomeni mnogo.

× **Mati utopila tri otroke.** V mestecu Tobačevu na Češkoslovaškem se je odgrala nedavno pretresljiva rodilniška tragedija. V Tobačevu se je nedavno preselela rodilnica sedinarskega pomočnika Hoška Frana, ki je štela pet članov. V sredo popoldne je Hoškova žena Božena v hipni duševni zmednosti odvedla svoje tri otroke k bližnjemu mlinu, kjer je starejša dva zvezala skupaj z vrvmi in ju vrgla pod mlinška kolesa, za njima je pa vrgla še najmanjšega otroka, star ga komaj pet mesecev. Končno je v samomorilnem namenu še sama skočila v vodo. Nedolžne otročiče je odnesla voda naprej. Hoškova pa je zlezla na suho. Kmalu so vsa tri trupelca potegnili iz vode. Orodje, s katerim mater aretirali in uvedli preiskavo, da se ugotovi, kaj jo je napotilo k temu strašnem koraku.

ŽENSKI VESTNIK

Uničevanje stenice v stanovanju

Če imaš stenice v postelji, tedaj posteljo razderi. Končnice postelje (tam, kjer je postelja zapeta) dobro preglej in naliž v vse špranje terpentinovnega cveta. Tudi stranice dobro polij s terpentinom tam, kjer je pritrjena zaponka. Žimnice in peresni vložek postelje pa zlikaj s soparo. To narediš tako, da vzameš debelo krpo (najboljše je barhentasta), jo dobro zmočiš in malo ožmeš. Položi krpo na žimnico in po krpi likaj s prav vročim likalom. Tako prelikai celo žimnico in tudi peresni vložek. Nato deni oboje na prenih, da se posuši.

Preglej še slike na steni in jih namaži s terpentinom. Tudi tam se stenice radi skriva-

Din. Din.		Din.
200	180	300
290	220	500
340	240	700

Sternceki
CELJE

UNIZ - X - Z - K - Z - M

vajo, kjer je žebelj v steni. Preglej še omaro in drugo pohištvo. Da boš pa s terpentinom lažje delala, si pripravi majhno steklenico, v zamašek zareži zarezo, vtakni v zarezo zobotrebec in zamaži steklenico. Ker ima zamašek zarezo, bo terpentin po zobotrebcu kapljal in tako boš lažje vse kote napojila s terpentinom. Terpentin namreč takoj stenico sežge in uniči tudi zalego.

Namaži tudi okvire pri oknih in vratih. Terpentin zelo smrdi stenici in tako boš preprečila, da stenice ne bodo prihajale iz drugega stanovanja v tvoje stanovanje. Prav tako namaži tudi špranje ob pragih in po tleh vzdolž zidu.

Ko si vse tako očistila, imej sobo nekaj ur zaprto, nato jo dobro prezračaj. Ako nisi takoj pri prvem čiščenju pregnala vseh stenice, ga ponovi čez teden dni. Sicer bo soba vsakikrat nekoliko smrdela (sicer pa je duh terpentinov zdrav in razkužuje zrak), zato se na boš znebila stenice nadloge.

Za kuhinjo

Sado z moštom. Pičlega pol litra mošta zlij v lonec. Dodaj pet rumenjakov, 16 dek sladkorja in žvrkljaj. Postavi v krop in žvrkljaje skuhaj v gosto kremo. Daš z biškoti na mizo.

Sirov puding. Mešaj, da naraste: 10 dek sirovega masla. Nato primešaj 4 rumenjake, 6 žlic naribanega bohinskega sira, 6 žlic moke, četrt litra kisle smetane, malo soli in sneg štirih beljakov. Posodo za puding dobro pomaži, posuj z drobtinami, zlij noter testo, razravnaj, posodo zapri in postavi v krop, kjer naj vre tričetrt ure. Ko je puding kuhan, ga zvrni na tople krožnik, posuj s sesekljano gnjatjo in daj hitro na mizo.

S šunko nadevane palačinke. Speci iz testa navadne palačinke. (Za pet oseb vsaj 12 palačink.) 30 dek kuhane gnjate prav dobro sesekljaj, nato primešaj dva rumenjaka in dve do štiri žlice kisle smetane. S tem nadevom pomaži palačinke, jih zvij in prereži. Dve palačinki pa pusti prazni. Kozo dobro pomaži z maslo, položi noter eno prazno palačinko in nanjo položi nadevane in na polovico prerezane palačinke. V lončku pa žvrkljaj osminko litra kisle smetane, en rumenjak in malo soli, polij po palačinkah, pokrij s prazno palačinko, po palačinki pa položi tanko nare-

zano sirovo masko. Nato postavi kozo v pečico in peci v neprevroči pečici. Daš z gobovo, paradiznikovo omako ali pa s solato na mizo.

Jabolčni kuh. Mešaj, da naraste: 4 rumenjake, 10 dek sladkorja v prahu in naribano lupinico pol limone. Nato primešaj 10 dek olupljenih zmletih mandeljinov, orehov ali lešnikov, ene žemlje drobtine, (drobtine poskropi z rumom) in nazadnje še sneg treh beljakov. Posodo za torto dobro pomaži s sirovim maslom, zlij noter testo, razravnaj in po vrh naloži olupljenih in tenko narezanih jabolčkov, nato speci. Pečeno potresi z vaniljevim sladkorjem in daj na mizo.

Kutinov sir. Dobro zrele in vlečane kutine dobro obriši, zloži v kozo, naliž toliko vode, da so kutine pokrite, ter jih pristavi k ognju. Čim so kutine mehke, jih posamezne deni na sito in pretlači. Pretlačene kutine stehaj. Na 3 kile pretlačenih kutin daj dve in pol kile sladkorja in sok štirih limon. Vse zmešaj in mešaje kuhaj tako dolgo, da če žlico dvigneš, pada gosta mezza od žlice. Razne posode kakor skledice in drugo splahni z mrzlo vodo. Ko so kutine kuhane, jih napolni v skledice in pusti dva do tri dni v toplem prostoru, da se popolnoma shladijo in napraviš na vrhu skorjo. Nato zvrni kutinov sir na bel čist papir in ga zopet suši dan ali dva in nato posuj s sladkorjem v prahu. Nato zavij vsako formo zase v bel čist papir, zloži v škatlo in shrani na suhem prostoru.

Telečji zrezki s smetano. Zreži telečje meso na zrezke, jih potolci in nadrgni s poprom in majaronom ter povaljaj v moki, nato pa na vroči masti po obeh straneh leno zapecij. Ko so zrezki zapeceni, naliž malo juhe in tri žlice kisle smetane. Zaliž toliko juhe, da dobiš gostljato omako. V tej omaki duši zrezke še četrt ure. Ko so zrezki gotovi, jih naloži v toplo skledo, polij z omako, okoli pa naloži dušen riž. Če hočeš, daj zraven še solato.

Listnica uredništva

Oplotnica in mnogi drugi. Časi so taki, da vam žal ne moremo ustreči, čeprav smo uverjeni, da imate prav. Vrzite se še zlasti te zadnje dni z vso vnuemo na delo, ker le z delom bomo zmagali.

RADIO LJUBLJANA

Nedelja, 25. okt. 8.00: Vesel nedeljski pozdrav (plošče); 8.30: Telovadba; 9.00: Čas, poročila, spored; 9.15: Godbe na pihala (plošče); 9.45: Verski govor (p. dr. Guido Rant); 10.00: Prenos cerkvene glasbe iz stolnice; 11.30: Otroška ura: Mikijev god (Striček, Matiček in g. prof. Pavel Šivic); 12.00: Koncert Radijskega orkestra; 13.00: Čas, spored, obvestila; 13.15: Kar želite, to dobite (plošče po željah naročnikov); 17.00: Kmetijska ura: Kmet in šola (g. Ludvik Puš); 17.20: Pesmi za zabavo, pesmice za ples; 18.00: Strici — zvočna igra; 19.00: Čas, vreme, poročila, spored, obvestila; 19.30: Nacionalna ura; 19.50: Slovenska ura: a) Odlomki iz R. Savinove opere »Matija Gubec« b) Izraz narodne volje v slovenskih kmetijskih uporih (g. dr. K. Capuder); 20.20: Večer operne glasbe; 22.00: Čas, vreme, poročila, spored; 22.15: Ura plesne glasbe (Radijski jazz).

Ponedeljek, 26. oktobra. 12.00: Operetni valčki (plošče); 12.45: Vreme, poročila; 13.00: Čas, spored, obvestila; 13.15: Slavni tenoristi (plošče); 14.00: Vreme, borza; 18.00: Zdravniška ura: Škodljive snovi v zraku (g. dr. Anton Breclj); 18.20: Baletna godba iz op. »Faust« (na ploščah); 18.40: Kulturna kronika: O prešah (g. Ludvik Mrzel); 19.00: Čas, vreme, poročila, spored, obvestila; 19.30: Nac. ura: Kulturni pokret Slovencev v letu 1848 (Rudolf Dostal); 19.50: Zanimivosti; 20.00: Narodne pesmi: igra Kmečki trio, poje g. Svetozar Banovec; 21.00: Iz jugoslov. oper (Radijski orkester); 22.00: Čas, vreme, poročila, spored; 22.15: Za zabavo in za ples (Radijski jazz).

Torek, 27. oktobra. 11.00: Šolska ura: Zakaj živali pozimi spijo (g. prof. Raf. Bačar); 12.00: Reproduciran orkestralni koncert; 12.45: Vreme, poročila; 13.00: Čas, spored, obvestila; 13.15: Reproduc. koncert na wurliških orglah; 14.00: Vreme, borza; 18.00: Pestri zvoki (Radijski orkester); 18.40: Zibelka islama: Arabska puščava (g. Fr. Terseglav); 19.00: Čas, vreme, poročila, spored, obvestila; 19.30: Nac. ura: Projekt prve veterinarske ambulante v Jugoslaviji (prof. Kester); 19.50: 10 minut zabave: Foxl-mukiton novosti; 20.00: Orgelski koncert (msgr. Stanko Premrl); 20.45: Bizet: Zbori iz opere Carmen (plošče); 21.00: Ura skladb komponista Fr. W. Rusta; 22.00: Čas, vreme, poročila, spored; 22.15: Slovenske narodne pesmi (tercet Stritar ob spremljavi klavirja).

Sreda, 28. oktobra. 12.00: Ura čehoslovaške narodne glasbe (plošče); 12.45: Vreme, poročila; 13.00: Čas, spored, obvestila; 13.15: Vesel opoldanski spored (Radijski orkester); 14.00: Vreme, borza; 18.00: Mladinska ura: Klavirske skladbe za otroke (g. prof. Marjan

Lipovšek); 18.40: Pravna ura: Dedno pravo (g. Valentin Bidovec, starešina sodišča); 19: Čas, vreme, poročila, spored, obvestila; 19.30: Nacionalna ura: Jugoslavija in Balkanski sporazum (dr. Živojin Ristić); 20.00: Rezervirano za prenos; 22.00: Čas, vreme, poročila, spored; 22.15: Češka lahka glasba (plošče);

Četrtek, 29. oktobra. 12.00: Šramli igrajo (plošče); 12.45: Vreme, poročila; 13.00: Čas, spored, obvestila; 13.15: Vse mogoče, kar kdo hoče (plošče po željah naročnikov); 14: Vreme, borza; 18.00: Reproduc. koncert orkestra Paula Whitemana; 18.40: Slovensčina za Slovence (g. dr. Rudolf Kolarič); 19.00: Čas, vreme, poročila, spored, obvestila; 19.30: Nacionalna ura: Predavanje saveza Sokola kraljevine Jugoslavije; 19.50: Zabavna ura: Srečanje (Stanko Bitežnik); 20.00: Vijolinski Marjan Lipovšek; 20.45: Skladbe A. Ketelbeya (plošče); 21.15: Koncert pevskega zbora »Cankar«; 22.00: Čas, vreme, poročila, spored; 22.15: Klavirski koncert štiroročno (Gdčna Bradač Zorka in Mahkota Manica).

Petek, 30. oktobra. 11.00: Šolska ura: Zrno do zrna pogača — kamen do kamna palača (Zvočna igra); 12.00: Ura slovenske glasbe (plošče); 12.45: Vreme, poročila; 13.00: Čas, spored, obvestila; 13.15: Vesel opoldanski koncert g. Karla Rupla, pri klavirju g. prof. spored (Radijski orkester); 14.00: Vreme, borza; 18.00: Žena in družba (gdč. Slava Lipoglavšek); 18.20: Plošče: Schumann: Otroški prizori (klavir: Dohnany); 18.40: Socijalna revolucija in evropska kultura (g. prof. Etbin Bojc); 19.00: Čas, vreme, poročila, spored, obvestila; 19.30: Nacionalna ura; 19.50: Zanimivosti; 20.00: 1. ura variacij (na klavirju igra ga. Marta Osterc-Valjalova uvodno besedo govori g. Srečko Koporec); 21: Iz daljnega orienta (Radijski orkester); 22: Čas, vreme, poročila, spored; 22.30: Angleške plošče.

Sobota, 31. oktobra. 12.00: Plošča za ploščo, pisana zmes pesmic veselih in godbe za ples; 12.45: Vreme, poročila; 13.00: Čas, spored, obvestila; 13.15: Plošča za ploščo, pisana zmes pesmic veselih in godbe za ples; 14.00: Vreme; 18.00: Za delopust! (Igra Radijski orkester); 18.40: Pogovor s poslušalci; 19.00: Čas, vreme, poročila, spored, obvestila; 19.30: Nacionalna ura: Prvi organizator kmetijskih predavanj in tečajev v Srbiji — Atanasije Nikolič (Svetislav Šumarevič); 19.50: Pregled sporeda; 20.00: Zunanja politika (g. dr. Alojzij Kuhar); 20.20: »Zmeda v studiu«. Zmešan večer; 22.00: Čas, vreme, poročila, spored; 22.20: Muzikalni drobiž (Radijski orkester).

Postani in ostani član Vodnikove družbe!

VSE MU PRIDE PRAV

Mesar teče za skopuhom in kriči: »Hej, vi, hej, vi, vaš pes mi je ukradel klobaso in jo požrl.«

Skopuh: »Prav, prav, da mi to povesta, Danes mu ne bom dal ničesar več jesti.«

LOVSKA

Peter: »No, Jaka, si kaj ustrelil?«

Jaka: »Devet in devetdeset zajcev!«

Peter: »Zakaj pa rajši ne rečeš — sto?«

Jaka: »Ali naj bom zaradi enega samega zajca lažnivec?«

DOBRO SE PRILEŽE

Gospa si kupi čevlje. Izborno ji pristoja. Vsa vesela pravi: »Tako so mi prav, da mi je ko v lastni koži.«

Prodajalec: »Verjamem. Saj so iz usnja koze!«

MALI OGLASI

KUPUJEM JABOLKA

na vagone, mešana (Wirtschafsaäpfel) in namizna. Pismene ponudbe pod »44249 na Publicitas, Zagreb.

ŠIVALNI STROJ

pogreznjiv, nemški fabrikat z okroglim čolnikom, kateri tudi šitka, počen napredaj. — Nova trgovina na Tyrševi cesti 36.

MALO POSESTVO NA PRODAJ

v Mokronogu, pripravno za obrtnika ali upokojenca. — Pojasnila daje: Ivan Sluga, Mokronog 41 dol.

HUBERTUS

nepremočljiv za vsakega Din 250.— in vsa druga oblačila po neverjetno nizkih cenah pri PRESKER-JU, Ljubljana, Sv. Petra c. 14.

»DOBERDOB«

Neumrljiva knjiga slovenskih fantov grob, opis resničnih doživljanj iz svetovne vojne

vez. 38.— nevez. 27.— Din.

Knjigarna Domovina, Celje.

ADVOKAT DR. IVO LULIK

je preselil svojo pisarno v Cigaletovo ul. 11. (za sodiščem), Ljubljana.

NOVOST! Samo Din 98.—

št. 63.719. Cenena, a dobra Shooock-Prof zapestna ura, točno regulirana, lep kromiran okrov zapestnica iz usnja. — Stevilčnica in kazalo osvetljena (Radium)

Din 98.—.



Zahtevajte veliki cenik, ki ga dobite zastonj in poštne prosto. Velike izbora ur, stavnine in srebrnina.

Lastna protokollirana tovarna ur v svilo

H. SUTTNER, LJUBLJANA 6.

Ali se hočete svojega

REVMATIZMA, PROTINA osvoboditi?

Trganje in zbadanje po udih in sklepih, otekli udeji, skrivljene roke in noge, trganje, zbadanje in ščipanje po raznih delih telesa, pa tudi slabosti oči so često posledica revmatizma in bolečin v kosteh katere je treba odpraviti, ker se sicer bolečine še stopnjujejo.



NUDIM VAM

zdravilno, sečno kisline razkrajajoče, presnovo tvarin in izločevanje pospešujoče domače zdravljenje s pitjem, ki se na umeten način povsem naravno pravi po nekem blagodejnem zdravilnem vrelecu, ki ga nudi dobrotna mati narava v blagor bolujočemu človeštvu.

Pišite mi takoj in povsem brezplačno dobite poučno razpravo.

Zbiralno mesto pošte: Ernst Pasternack, Berlin S. O., Michaelkirchplatz Nr. 13, Abt.: H. 286.

